

MAGYAR LADÓ

HUNGARIA BUDAPEST
„Otthon” Irodák és Hírlapírók Köre
Körút 9

Főszerkesztő és szerkesztésért felelős:
dr. Paál Árpád

Laptulajdonos: **SZENT LASZLÓ NYOMDA R-T.**
Felelős igazgató: **FOLLMANN GÉZA**
Törvényszéki bej. szám: Tr. B. 11/11. Jun. 1938.

Főmunkatárs: **dr. Gyárfás Elemér**

Könnyező szemmel kísérte a király utolsó útjára dr. Miron Cristea-t Kedden délelőtt folyt le a temetés a mitropolia székesegyházában

Bucuresti. Saját tud. Amint már jeleztük, hétfőn egész nap nyitva állt a metropolita templomnak ajtaja a nagy közönség számára, hogy Miron Cristea felavatalt holttestét megtekintesse. A templomot reggel 8 órakor nyitották ki a közönség számára, de már a kora reggeli órákban nagy emberöreg szállta meg a mitropolita előtti teret. Díszruhás csendőrök sorfala tartoztatta fel a közönséget, majd miután a templomot megnyitották, a csendőrök sorrendbe állították a közönséget és az emberek szabályos sorokban vonultak fel a ravatalhoz.

A pátriárka a templom főhajójában egészen alacsony ravatalon mély, barnaszínű tölgyfa koporsóban fektet. A koporsót üveglap fedte, melyen keresztül látható volt a román nép nagy halottja, amint kisimult vonásokkal, mellén összekulcsolt kezekkel feküdt. A halott fejénél állandóan egy pap imádkozott, a ravatal körül pedig királyi testőrök állottak őrséget.

A közönség csesz tömegekben való felvonulása este 7 óráig tartott. Ekkor bezárták a templomot és megkezdték a temetés előkészítését.

A görögkeleti egyház gyász-zsinatot tartott.

Bucuresti. Saját tud. A görögkeleti egyház zsinata hétfőn délelőtt ünnepi ülésen áldozott Miron Cristea pátriárka-miniszterelnök emlékének. Dr. Zigre Miklós kultuszminiszter olvasta fel a zsinatot megnyitó királyi kéziratot, majd Nicodem metropolita, helyettes pátriárka, emlékezett meg

A megindító gyászszertartások

Bucuresti. Saját tud. Kedden délelőtt 11 órakor kezdődtek meg a metropoliai székesegyházban Miron Cristea pátriárka temetésének szertartásai. A metropolia magaslati feljáróján a lámpákat gyászfátyollal vonták be, a magaslati bejárat végén pedig hatalmas tömjéntartókban tömjén illatozott. A harangok zúgtak és a székesegyház előtti téren, amelyen a pátriárkai palota, a székesegyház és a parlament határol, hatalmas tömeg, a kivezényelt katonaság és a papság helyezkedett el. 11 órakor érkezett meg Öfelsége II. Károly király és Mihály nagyvajda. Jelen voltak Armand Calinescu miniszterelnök, a nagykövetek, a királyi udvar képviselői, a királyi tanácsosok, a kormány tagjai, a diplomáciai testületek, a külföldi egyházak képviselői, a belföldi görögkeleti főpapság és a többi belföldi egyházak képviselői, a legfőbb nemzeti tanács tagjai, a társadalmi, kulturális stb. intézmények képviselői, a főváros tábornoki kara.

Néhány perccel 11 óra után kezdődött meg a gyászszertartás a székesegyházban. Az egyházi beszéd elhangzása után a kormány nevében Armand Calinescu miniszterelnök méltatta az elhunyt pátriárkát, akiben az ortodox román gondolat testet öltött. Részletesen ismertette életét, megemlítette, hogy Budapesten szerzett doktorátust, majd rámutatott érdemeire, amelyet mint legfőbb egyházi kormányzó és az állami élet vezetőhelyein, mint mi-

kegyeletes szavakban az ortodox egyház első főpapjáról. A pátriárka kórusának gyásznéke után a kormány nevében dr. Zigre kultuszminiszter búcsúztatta el a pátriárka-miniszterelnököt, méltatva ennek Nagy-Románia megteremtésében vitt szerepét. A nemzet hálás volt vele szemben és a legmagasabb méltóságokba emelte.

A magyar alosztály vezetőségi tagjai a temetésén.

Bucuresti. Saját tud. Vasárnap reggelre három magyar vezetőségi tag: Szász Pál dr., Mikó Imre dr. és Szabó Béni érkezett meg Bucurestibe. Mindhárman résztvettek az állomás királyi várótermében felavatalt Miron Cristea dr. pátriárka-miniszterelnök holttestének vasárnapi beszentelésén. Ezután megalakult a gyászmenet, mely a pátriárka koporsóját a pátriárkatus templomába kísérte. A magyar tagozati képviselők a királyi tanácsosok sorában, Hedrich, Gust és Tauchness német tagozati vezetők mellett haladtak.

Hétfőn délelőtt Mikó László és Teleki Ádám gróf szakosztály vezetők is a fővárosba érkeztek. Délelőtt a Nemzeti Ujjászületés Arelonalának tanácsa általános értekezletet tartott, melynek tárgya a megyei és körzeti titkárok személyének kiválasztása volt. Az értekezlet csak a román származású titkárok jelölésével foglalkozott, a magyarokra vonatkozólag Silviu Dragomir dr. kisebbségi miniszter úgy nyilatkozott, hogy a magyar titkárok jelölése csak a román titkárok végleges kiválasztása után történik meg.

niszterelnök és mint a régenstanács tagja. végzett.

Armand Calinescu miniszterelnök beszéde után a lelkészek vállukra vették a koporsót és körülvitték a templomban. A király, Mihály nagyvajda, a nagykövetek és a többi előkelőségek mély meghatótsággal, lassú léptekkel haladtak a koporsó után. A templom előtti téren is körülhordozták a koporsót és megindítóan felemelő része volt a szertartásnak, amidőn a kivezényelt katonaság tisztelgett a halott előtt, a papság pedig mindenütt földre borult, ahol a koporsó elhaladt. A harangok zúgtak, a zenekar gyászzenét írtszott, a papság pedig zsolozsmát énekelt. II. Károly király, Mihály nagyvajda, Armand Calinescu miniszterelnök és a többi előkelőségek a téren is körül kísérték a koporsót.

Visszavitték a koporsót a templomba és megkezdődött a sírbaeresztési szertartás. Mindenki könnyezett, mikor előtűnt a kriptyanyílás és a király szemét is könny borította el. Lassan eresztették le a koporsót a kriptyába, majd az „Örök emlékezés” hangjai között elhangzottak a megrázó szavak: „Lepecsételjük ezt a sirt a feltámadásig!”

Öfelsége II. Károly király és a megjelent előkelőségek a gyászszertartás végeztével eltávoztak a székesegyházból. Örök nyugvóhelyén hagyva azt a férfit, aki a nagy Románia első pátriárkája volt.

„Az igazság törvényszéke” az emberiség

(S. I.) — A nyugati demokráciák emberiségét, vagy nemzetközi kifejezéssel humanitarizmust követelnek a győztes Franco tábornoktól. Tárgyalásaik során sokféle előzékenységet mutatnak. Készek kiadni Spanyolország elhurcolt kincseit: a nemzeti bank aranyát, a múzeumok, templomok és paloták műremekeit, a hadsereg fegyvereit, a polgárok javait. Ennek ellenében azonban azt követelik, hogy nemzetközi bizottság üljön össze és az nevezze ki az „igazság törvényszékét”, ez a bírói fórum döntsön azután minden egyes vádlott ügyben. Olyanformán képzelik az elintéztést, hogy Franco emberei legyenek a vádlók, ellenfeleik megbízottai a védők, a nemzetközi bizottság kiszemeltjei pedig a bírák.

A gondolat szép és meggyőző, csak ne volnának olyan előzményei, amilyenek, sajnos, vannak. Ezek az előzmények azonban gondoskodnak arról, hogy ez az indítvány inkább lecsúszjon és elszomorítja az igazság és béke után vágyó szellemeket, semhogy felemelné és megnyugtatóná. Inkább megingatja az emberbe és az ő igazságaiba vetett hitét, ahelyett, hogy megszilárdítaná és elmélyítené.

A háború, úgy látszik, elkerülhetetlen rossz. Olyan az emberiség történetében, mint az emberi szervezetben a betegség. A tudomány és az együttérzés a betegségek rombolásának gátat igyekszik vetni: gyógyítással, sebészi beavatkozással, megelőzéssel, az élet feltételeinek megjavításával. Ugyanez történik a háború körül. E korlátozások között szerepel az, hogy a hadviselést nemzetközi szabályok közé próbálják szorítani.

Ma már a hadseregek nem mészárolják le kölcsönösen hadifoglyaikat, mint az régen szokás és főrvény volt. A genfi konvenció sértetlenséget biztosít minden egészségügyi intézménynek, mely a vörös keresztet fehér zászló védelme alá helyezi magát. A meghódított területeken csak kétféle embert ismer a civilizált hadvezetőség: fegyveresen ellenálló katonát és védtelen polgári lakosságot, mely aláveti magát a kényszerű helyzetnek. A lakosság nézetei, régebbi magatartása nem érdekli a katonát, mert azokat természetesnek tartja.

Ha a spanyol polgárháború véres harmadfél éve alatt betartja ezt a szabályt a spanyol köztársaság hadserege és a fegyverekre, a hajóhadakra, meg a repülőgépekre bízva a döntést, melyeket épenugy használt, mint Franco tábornok hadai, úgy nem volna semmiféle zavaró és nyugtalanító előzménye annak az indítványnak, mely most — Franco győzelme után — az emberiségét állítja előtérbe.

Az egész világ tudja azonban, hogy Barcelona a háborúnak e szabályait tartotta be a legkevésbé. A legkevésbé éppen a leggyőzöttek meggyőződését tartotta tisztelgetben, még akkor sem, ha azok engedelmesen beleilleszkedtek az új rendbe és annak biztonsága ellen a legkisebb kísérletet sem tettek. Nem kisebb ember, mint Paul Claudel, a világhírű író és francia halhatatlan, könyvet írt azokról a borzalmakról, melyek Barcelona két és fél éves győzedelmes uralmát jellemzik.

Az igazság az, hogy a spanyol köztársaságiak is voltak győztesek. Ők is kerítették hatalmukba városokat és területeket, melyek addig fegyveresen állottak ellent nekik. Őket

Jellegzetes apróságok XII. Pius pápa diákéveiből

azonban senki sem figyelmeztette akkor az egész világ nyilvánossága előtt s nagyhatalmi nyomatókkal, hogy gyakorolják a humanitárizmus szép erényét — a *legyőzöttekkel szemben*. Amikor pedig győzelmeik után az egész világ tudomást szerzett arról, hogy mindent inkább gyakoroltak, csak éppen ezt az erényt nem, akkor ezek a hatalmas nyugati demokráciák sem figyelmeztették őket arra, hogy visszataszító és embertelen módszereket követnek. — amelyek ma az „igazság törvényszékének” felállítását követelik Francótól.

Ezt pedig sokkal több joggal teheték volna meg a köztársasági kormányzattal szemben, mert hiszen azt Spanyolország törvényes kormányának ismerték el: a nagykövetek és követek tehát, kik Barcelonában — és a legutóbbi időkig csakis ott — az 6 államaikat és érdekeiket képviselték, figyelmeztethették volna az egész világ színe előtt a köztársaság urait, hogy a *törvényesnek* elismert uralkodó egyik legfőbb kötelessége a politikai és bírói hatalmat — *törvényesen* gyakorolni. A törvény alatt pedig azt a legfőbb erkölcsi törvényt értjük elsősorban, melyen az európai államok — a nyugati nagy demokráciák is — felépülnek: a felebaráti szeretetet, a megbocsátást, az emberiességet igen fontos szakaszai ennek a törvénynek!

Kár, hogy ez a figyelmeztetés egyetlen esetben sem hangzott el, legalább is a világ nyilvánossága előtt, az arra hivatott szószékek magasságából nem. Ezzel szemben ki tudná megállapítani, hány ártatlan, védtelen, fegyvertelen életet oltottak ki éppen azokkal a fegyverekkel és lövedékekkel, melyeket a nyugati demokráciák szállítottak — hajóhadaiknak védelme alatt — Barcelona egykori urainak...!

Kár, nagy kár, hogy a nagy demokráciák részéről nem történt meg az a közbelépés, mely Barcelona egykori urait is az emberieségre figyelmeztette volna. Ha ez annakidején megtörténik, akkor most az egész emberi nem sokkal jobban tudna hinni abban, hogy a földi hatalmakat nemcsak érdekek és számítás irányítják, hanem az igazság keresése is és nemcsak megtévesztésből használják a szép, fenékelt jelszavakat, hanem kissé meggyőződésből is. Ha mindez így lett volna a nagy demokráciák részéről a spanyol vörösekkel szemben is, úgy most az „igazság törvényszékének” ez a követelése nagy lépést jelenthetne az igazság és magértés győzedelmének útján, míg enélkül most csak az a hatása van, hogy torz mosolyt csal meg azoknak az ajkaira is, akik semmit sem kívántak oly kevéssé, mint Franco tábornok győzelmét és azt, amit az jelent.

XII-ik PIUS pápa

Öszentsége

magasztos, lélekemelő beszédei, amelyeket pápai legátusi minőségében az az eucharisztikus világtörvényszék elmondott, valamint a róla és magáról a kongresszusról készült több ezáz gyönyörű

mélynyomatú fénykép emelik az

EUCHARISZTIKUS EMLÉKALBUM

értékét, mely nemrég került Romániában forgalomba és amely megrendelhető az

ECCLESIA könyvkereskedésben

Nagyvárad, Str. Regela Carol II. No. 1

A díszes kiállítású album ára 420 lei, plus 30 lei portó.

A nagy érdeklődésre való tekintettel még ma auja fel megrendelését.

Tegnap koronázták meg nagy pompával és fényes szertartások között XII. Pius pápát. Ezzel az új pápa bevonult a történelembe s a XII. Pius név pedig fogalommal lett. Új nevével új korszak nyílik a pápa életében, mintha ezen időpont után, láthatatlan kezek, egész előbbi életét minden eseményével együtt letörölték volna. Mögötte marad mindaz, amit eddigi neve jelentett s ezután új nevével új emberként ül Szent Péter trónján, Krisztus földi Helytartójának egyetlen méltóságában.

Pillanatnyilag azonban még izgatja az emberek kíváncsiságát az új pápának, hogy úgy mondjam emberi arculata. Kicsoda is az, akit a bíborosok által a Szentlélek Uristen erre a magas tisztségre hivatásra kizemelt. Mit csinált, hogy élt eddig s vajjon csakugyan megvannak-e benne azok a lelki és szellemi tulajdonságok, amelyek őt erre az emberi erőt szinte meghaladó tisztségre alkalmassá és méltóvá teszik?

Megnyugodhatunk, hogy igenis megvan minden pápában és megvan a jelenlegiben is mindaz a képesség, amely őt Isten segítségével alkalmassá teszik, hogy Szent Péter hajóját biztos kézzel vezesse.

A mostani pápában azonban ezek a szükséges egyházfejdelmi tulajdonságok megvoltak már, mint kis gyermekben és kis diákban is. Erre akárok rámutatni most néhány szóval, olyan emberek nyilatkozataiban, akik XII. Pius pápát gyermekkorától kezdve ismerték. Ezek a nyilatkozatok igazolni fogják, hogy azok a bizonyos „farkaskörök” milyen élénken jelentkeztek már akkor, a kis Pacelli Eugenióban, amikor jövődől felmagasztaltatását az Uristenen kívül senki sem tudhatta.

Halljuk tehát ezeket a nyilatkozatokat.

Igen érdekesen és találóan jellemzi az új pápát, mint kis diákot egykori osztálytársa Ottaviano Paul ügyvéd.

Nagyon jól emlékszem arra az időre, mondotta, amikor az új pápával együtt koptattuk a Visconti liceum padjait. Sőt, hogy többet mondjak, egy padban ültem vele. Mi már akkor is nagy jövőt jósoltunk neki. Azt mondhatnám, hogy jövődől történelmi szerepe már a kis diákra is kirajzolódott. Nem félt a munkától. Fiatalemberben ritkán fellelhető vasakarata és kiegyensúlyozott jelleme volt. Udvariassága és szeretetreméltó egyénisége kedvelté tette mindnyájunk előtt. Mindössze talán kissé tartózkodó volt. Tanárai nagyon kedvelték s elismeréssel adóztak képességeinek. Minden tárgyban kiváló volt, de különösen a görög és latin nyelvben. Emlékezőtehetségére pedig jellemző, hogy még akkor is tudta mindnyájunk nevét, amikor 1929-ben, mint berlini nuncius hazajött Rómába. Külön-külön és igen nagy szeretettel érdeklődött minden egyes egykori osztálytársa után.

Szóval — fejezte be jellemzését Ottaviano Paul ügyvéd — őszintén mondhatom, mindnyájan megvontunk arról győződve, hogy Eugenio Pacelli nagy jövő vár. Nem egy alkalommal meg is mondtuk neki tréfásan: belőled bizonyára pápa lesz. S ime a jóslás valóra vált.

Ezt a jellemzést mindenben megerősíti XII. Pius egyetlen életben maradt gimnáziumi tanára, az öreg Antonio Neviani professzor, akit szintén megkérdeztek a diák Pacellire vonatkozólag.

Az öreg tudós meghatóttan és boldogan emlékszik vissza a Viscontiban töltött évtizedekre s a keze alól kikerült sokezer diákra.

„Bizony — mondotta — egész generációkat neveltem fel. Előbb a papákat, majd a fiakat, sőt nem sok híja, hogy az unokákat is. Természetrajzot adtam elő s így Öszentségét mindössze három esztendőn át tanítottam. 1892 és 1895 között. Bár 81 esztendő vagyok, folytatta az agg tudós, mégis élénken emlékszem Eugenio Pacellire. Osztyála az első emeleten volt. Most is magam előtt látom a magas, szemüveges diákot, a második sor második padjában.

Igazi mintadiák volt, komoly, élénk értelmű és gyors felfogású. Elég annyit mondanom, hogy legkedvesebb növendéke volt Della Giovannának, az olasz irodalom tanárának. Annak ugyanis, akit ez a túlságosan szigorú és igényes tanár szeretett, minden diákok mintaképének kellett lennie

Egyébként sok szeretettel és őszinte nagyra-becsüléssel gondolok egykori tanítványomra, attól a hódolattól eltekintve, amellyel iránta, mint pápa iránt viseltetem, mert még bíboros korában sem tartotta méltóságán alulinak, hogy velem a legszívélyesebben elbeszélgessem, bárhol is találkozunk.”

De lássuk, mint vélekednek róla, mint emberről legközvetlenebb hozzátartozói, családjának tagjai.

A Pacelli család, mint tudjuk, ősrégi római család, az utódok most is Rómában élnek, a Boezio-utcai palotájukban. Itt lakik a három Pacelli fivér, a pápa unokaöccsei: Francesco, híres ügyvéd, az egyetlen nős közöttük, Marcantonio és Giulio a pápa nemesi gárda tagjai.

Amikor az újságíró látogatást tett a palotában, közvetlenül a pápaválasztás után, csupán Francesco Pacelli tartózkodott otthon, feleségével és két kis gyermekével Orsolyával s a néhány hetes Ferencel. A másik két fivér még mindig a Vatikánban tartózkodott, ahol az egyiket a buenos-airesi, a másikat pedig a florenci bíboros mellé osztották be szolgálatra.

Francesco Pacelli sem rég érkezett haza a Szent Péter-térről, ahol a pápaválasztás eredményét várta. Elképzelték, milyen érzés vett rajta erőt, amikor nagybátyja megválasztásáról értesült. Az izgalom pirja és a belső megindultság még mindig ott ült arcán s egyformán szeretett volna térdenállva lelkéből imádkozni, hogy megérte ezt a napot és mindent elmondani, ami csak összefüggésben van az új pápával. Idő kellett, míg annyira összeszedhette magát, hogy összefüggően beszélhetett az új pápáról. Sok új dolgot nem mondott. Megmutatta XII. Pius egyszerű szobácskáját, ahol az diákéveit töltötte. Beszélt az új pápa gyermekéveiről, amelyeken mint vörös fonál húzódtott végig mély vallásossága. Külön kiemelte a San Celso-templomocskát, amelynek a kis Pacelli gyakori és buzgó látogatója volt. Majd szöbakerültek szeminarista évei, a komoly munka és a nehéz hivatásra való előkészület ideje, ártatlan szórakozásai stb. XII. Pius különösen szerette a hegyek magányát és csendjét, ami különösképpen is megfelelt elmélyülésre hajló lelkének.

Családjához őszinte ragaszkodás fűzi. Osztozott annak minden örömeiben és bánatában. Különösen szerette a két apróságot, a a kislánynak valósággal ünnepnapja volt egy-egy látogatása. Jellemző az új pápa családias érzésére az a tény, hogy megválasztása után nyomban értesítette telefonon hozzátartozóit pápává való választásáról.

S amilyen volt az ifjú Pacelli, olyan maradt később is. Egyéniségének varázsa alól senki sem tudta kivonni magát. Egyformán csodálták élet-szentségét, tudományos felkészültségét és diplomáciai tapintatát. Ellensége nem volt, csak tisztelője, sem irigye, csak csodálója. És amikor eljött a nagy óra, amelyben be kellett tölteni Szent Péter megüresedett székét, az első választások tapogatózásai után a Világegyház nagy Szenátusának minden egegy tagja Eugenio Pacelliben látta meg azt az embert, aki ebben az Apostoli Székben a legméltóbban képviselheti a földön Egyházunk láthatatlan fejét: Krisztust.

Dr Czumbel Károly.

Nincs kedvezmény közhatóságok számára az adófizetésnél

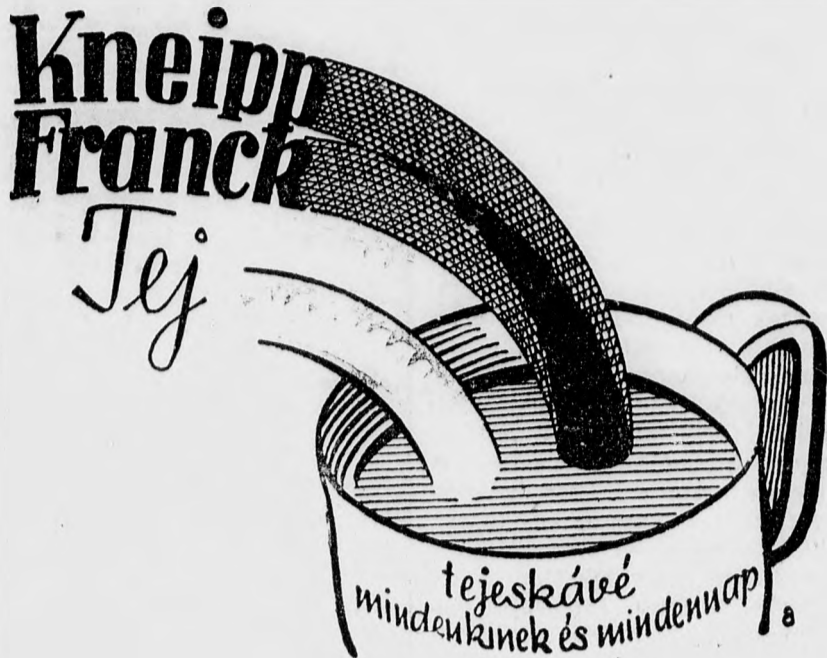
Csak az új törvény kiadásáig kötött szállítási szerződések maradnak meg a kedvezmények

București. Saját tud. A Monitorul Oficial hétfői száma közli:

Nem engedélyezhetők többé kedvezmények a hatóságok és önkormányzati intézmények részére a fogyasztási adónál, a forgalmi adónál, a fényvívési időknál és semmiféle behozatali vám-nál. Megmaradnak azonban a kedvezmények a jelen törvény kiadásának időpontjáig kötött szerződések alapján eszközölt szállításokra nézve.

Göring porosz miniszterelnök váratlanul hazautazott Sanremoból

Rómából jelentik: Göring tábornagy, porosz miniszterelnök az olasz Rivierán, San Remoban való tartózkodását váratlanul félbeszakította és hétfőn délután 3 óra 45 perckor elutazott Olaszországból. Göring különvonata Rómán haladt keresztül és tiszteletére a római pályaudvaron megjelentek a hatóságok képviselői, valamint a fasiszta párt vezetői. A porosz miniszterelnök az elutazáskor arról beszélt, hogy milyen jól érezte magát Olaszországban és hogy néhány nap múlva megint vissza fog térni. Eredeti terve ugyanis az volt, hogy csak 23-án vagy 24-én tér haza. Göring váratlan elutazása és az a kijelentése, hogy rövidesen visszatér Olaszországba, általános meglepetést keltett.

Tiso volt szlovák miniszterelnök Hitler vezér-kancellár meghívására Berlinbe érkezett

A prágai államtanács hétfőn egész nap ülésezett. Hacha köztársasági elnök keddre összehívta a szlovák parlamentet

Pozsonyból jelentik: A szlovák nemzeti egységpárt hétfőn délelőtti ülésén Tiso volt miniszterelnök bejelentette, hogy Hitler német birodalmi kancellártól meghívást kapott a hozzá való utazásra és hogy azonnal el is utazik Berlinbe. Tiso aztán repülőgépen még hétfő estére Berlinbe érkezett, hol a repülőtéren Dörnberg német birodalmi követ fogadta. Tiso a kíséretében volt Durcsánszkyval együtt azonnal a külügyminisztériumba hajtatott, ott Ribbentrop külügyminiszterrel folytatott megbeszélést, majd együtt Hitler kancellárhoz mentek, aki a dolgozószobájában várta őket.

Prágából jelentik: Hétfőn délelőtt Hacha köztársasági elnök vezetésével összeült az államtanács, mely a szlovákiai helyzetről való elhatározással foglalkozik. Az államtanács az esti órákban még tartott és az egész nap folyamán állandó összeköttetésben állott Berlinnel.

Mach Sándor népgyűlést tartott a pozsonyi színházterén és bejelentette a Berlinben folyó tárgyalásokat.

Pozsonyból jelentik: A Német Távíráti Iroda jelentése szerint a letartóztatott Mach Sándort hétfőn szabadlábra helyezték. Mach már meg is érkezett Pozsonyba és a délelőtti folyamán megbeszélést folytatott Sidor miniszterelnökkel. Ujabb jelentés szerint Csernak volt szlovák minisztert is szabadonbocsájtották a cseh hatóságok. Tukát a mazochoi barlangba szállították, hogy lehetővé tegyenek számára minden szökési kísérletet. A pozsonyi körök úgy tudják, hogy Sidor a szabadonbocsátásoktól tetten függővé a szlovákiai kormányvállalást.

Hétfőn este 8 órakor feltűzött szuronyú csendőrök szállták meg Pozsonyban a színház előtti teret. Itt gyülekeztek a város lakosai, hogy meghallgassák a kiszabadult Mach Sándor beszédét. Mach amikor meglátta a katonai karhatalmat, telefonon felkérte Sidor miniszterelnököt, hogy vonassa vissza a katonai kérését, mert megnyugtató közlésekkel akarja eloszlatni a tömeg izgalmét. Sidor intézkedésére visszavonták a csendőröket. Mach Sándor ekkor a Carlton-szálloda erkélyére lépett és bejelentette, hogy Tisótól távirat érkezett Berlinből, hol Hitler kancellárral tárgyal.

Mach Sándor ezután a bejelentés után elmondotta, hogy a szlovák kérdés a megoldás végső stádiumába jutott.

Felkérte ezután a szlovákokat, hogy rendben és nyugalomban fogadják az eseményeket.

A keddre összehívott szlovák parlament dönt, hogy Szlovákia megmarad-e a cseh államközösségben

Sidor szlovák miniszterelnök bejelentése a pozsonyi rádióban

Pozsonyból jelentik: Sidor miniszterelnök hétfőn este közlést tett a pozsonyi rádióban. Beszélt a pozsonyi zavargásokról és elmondotta, hogy több helyen robbanás történt, de még eddig nem sikerült megállapítani, hogy csak petárdák, vagy veszedelmes bombák robbantak-e.

Többek között Tiso volt miniszterelnök lakása közelében is hatalmas erejű robbanás volt.

A miniszterelnök ezután nyugodtságra kérte a lakosságot és arra, hogy ne higgyen különféle riasztó híreknek, mert azok csak arra szolgálnak, hogy zavart keltsenek. Együttal Sidor közölte a tömeggel, hogy maga a szlovák parlament fog már kedden dönteni arról, vajjon megmarad-e Csehországgal államközösségben.

Prágából jelentik: Hacha köztársasági el-

Mach Sándor beszéde közben egyszerre lovasrendőrök rohanták meg a teret és oszlatni kezdték a tömeget. A tömeg szembefordult a lovasrendőrökkel, több revolverlövés dörrent és irtózatoss zavar támadt.

Végre a karhatalom parancsnokát sikerült Machnak meggyőznie arról, hogy beszédét Sidor miniszterelnök hozzájárulásával tartja. Este fél kilenckor sikerült megszüntetni a zavart, a tömeg újra összegyűlt és Mach Sándor is folytatta beszédét.

— A szlovák nép szabadsága biztosítva van, — mondta — mert a nagy német birodalom oldalán keresi meg boldogságát. Bejelentette, hogy Berlinben már megegyezés is jött létre.

A tömeg ennek a hírek hallatára hatalmas éljenzésbe tört ki és lelkesen kiáltozta Hitler kancellár nevét.

nők kedden délelőtt 10 órára összehívta a szlovák országgyűlést.

A berlini kormány felhívta a prágai kormányt a szlovák teljes állami önkormányzat megadására.

Londonból jelentik: A Reuter berlini értesülése szerint a berlini kormány a következő felszólítást küldte a prágai központi kormánynak: Engedjen teljes állami önkormányzatot Szlovákiának. Mondjon le a jelenlegi cseh hadügyminiszter és belügyminiszter. Adjon biztosítékot a cseh-szlovákiai német kisebbség védelmére.

Prágából jelentik: Az államtanácsból kiszivárgott hírek szerint a válság miatt újjászervezik a prágai központi kormányt. Ugy tudják, hogy Fischer belügyminisztert, Sirovy tábornok hadügyminisztert és Havelka államtitkárt kihagyják a kormányból, mert ők a szlovák önkormányzat legerősebb ellenzői. Az államtanács ebben a kérdésben még hétfőn éjjel nem hozott határozatot. A késő esti órákban Prágában arról suttogtak, hogy Németország jegyzéket vagy talán ultimátumot küld Prágának. Este 11 óráig azonban semmi sem érkezett Berlinből.

A lengyel sajtó a szlovák követelések mellett.

Varsóból jelentik: A lengyel lapok megítélése szerint Cseh-Szlovákiában a helyzet a végsőkig feszült. Az események fejlődése közelről érinti Lengyelországot. Már kezdettől fogva látszott, hogy Münchenben nem rendezték véglegesen a cseh-szlovákiai kérdéseket. A szlovák nép önkormányzati követelése jogos — állapítják meg a lapok.

Az ideai tavasz

különösen előnyösnek ígérkezik új ültetésekre! Igen szép és gazdag készletünk van gyümölcs- és más fákban, valamint díszeserjék és évelőkben.

Kérjük képes árjegyzékünket és rendeljenek idejében.

Ambrosi, Fischer és Tsai.
Ájud, Jud. Alba

Berlin új központi kormányt követel Prágában és a cseh csapatok kivonását Szlovákiából

Gayda cseh fasiszta tábornok az új prágai kormány elnökjelöltje

Prágából jelentik: Kora reggeli órákban megérkezett a központi kormányhoz a német birodalmi kormány két részletből álló jegyzéke. Az első részletben még azt követeli a jegyzék, hogy Beran elnökségével alakítsanak új kormányt. A jegyzék másik része viszont azt követeli, hogy amennyiben Beran nem tud a szlovák álláspontra helyezkedni, akkor ő is távozzék. A német jegyzék többi pontjai a cseh csapatok Szlovákiából való kivonását, Szlovákia függetlenségének kiküldetését követelik. A jegyzék végső fejezete aranyban kér kárpótlást Németország részére azokért az értékekért, amelyeket annakidején a csehek kivonulásakor elszállítottak a szudéta-német vidékről.

Londonból jelentik: A Daily Telegraph szerint a prágai központi kormány új miniszterelnöke Gayda volt tábornok, a cseh fasiszták vezére lesz. Az angol lapok azzal a valószínűséggel számolnak, hogy Szlovákia Németország védelme alatt független állammá alakul. Azt is tudni véli a lap, hogy Németországhoz újabb cseh területek kerüljenek.

A bécsi döntés titkos szakasza a cseh-szlovákiai belügyekbe való beavatkozásról.

Berlinből jelentik: Mértékadó német politikai körök véleménye szerint a legutóbbi cseh-szlovákiai események azért következtek be, mert a csehek még München után sem tanultak és nem rendezték önszántukból, alkotmá-

CRONIN

világhírű munkái:

Réztábla a kapualatt	fűzve 185 lei
	kötve 238 „
Ezt látják a csillagok	fűzve 314 „
A kalapkirály I., II.	kötve 324 „

DANTE KIADÁS

nyos alapon a szlovák kérdést. Voltak ugyan, akik az alkotmányos rendezés hívei voltak, így Kvalkovszky külügyminiszter is. De ezeknek a szavára a prágai kormány nem hallgatott.

Az eseményekért a benesi szellemet terheli a felelősség.

Londoni jelentés szerint a Daily Telegraph azt írja, hogy a bécsi döntésnek egyik titkos szakasza felhatalmazást adott Németországnak arra, hogy szükség esetén a cseh-szlovákiai németek védelmére keljen. Akár beavatkozással is. Kundt képviselő, a csehországi német népcsoport elnöke könyomatosában a leghatározottabban állítja, hogy van ilyen pontja a bécsi döntésnek és Németországnak joga van érdeklődni Cseh-Szlovákia belügyei iránt.

A magyar miniszterelnök nyilatkozata a Szlovákia iránti barátságos viszonyról.

Budapestről jelentik: Gróf Teleki Pál miniszterelnök nyilatkozott a magyar távirati iroda tudósítójának a cseh-szlovákiai eseményekről.

Határaink Szlovákiával már véglegesek és kedden már meg is szálljuk azt a 20 községet, amely a határmegállapító bizottság döntése alapján Magyarországhoz került. A többi Szlovákiának a belügye. Mindenesetre figyelemmel kísérjük az eseményeket és esetleg szükség lehet a szlovák-magyar határ megerősítésére, mert az új határszolgálat érdekében is szaporítani kell az őrséget. Mindez azonban teljesen rendőrségi jellegű intézkedés. Szlovákia iránti barátságunkból folyólag is tartozunk azzal, hogy az onnan való tömeges átjöveteleket megakadályozzuk.

Kárpátalján halmozódnak a magyar lakosság sérelmei.

Budapestről jelentik: A Pesti Hírlap kárpátaljai tudósítója azt írja, hogy Nagyszőlősen bántalmazzák a magyar lakosságot. A képviselőtestület magyar tagjait megtámadták a csehek. Az öszszetűzés során egy ember súlyosan megsebesült.

Órhegyalján ukrán terroristák véresre verik azokat, akik magyarul mernek beszélni.

A román főváros vezető lapjai a cseh-szlovák válságról.

Bucuresti. Saját tud. A „Curentulban” Pamfil Seicariu így ír a cseh-szlovák kérdéstről:

A cseh energia, láthatólag imperialista és rá akarja nyomni az egész államra az ő saját személységének a bélyegét. Németország viszont különös, sőt már túlzott gondját viseli a szlovák önkormányzatnak. És éppen Németország e tevékeny gondviselésétől várható a szlovák önkormányzatnak egyre erősebb fejlődése, egészen a cseh-szlovák közösségből való kiválásáig. Csodálatos kell adóznunk a német erélynek, amely mód-

szeresen továbbfejleszti a müncheni egyezmény következményeit és igyekszik véglegesíteni a meghódított támpontokat a Kelet felé való hatolás vonalán.

A „Timpul” így ír: — Érhető a feszült érdeklődés, amellyel úgy nálunk, mint másutt is, a cseh-szlovák válságot kísérik, mert ha a békés elrendezésre irányuló törekvések hiábavalónak bizonyulnak, a szomszéd államok egészen új helyzet előtt fognak állani.

Benes volt köztársasági elnök izent az amerikai lapoknak, hogy ő nem politizál.

Csikágóból jelentik: Benes volt köztársasági elnök a következő nyilatkozatot küldötte el az amerikai lapoknak: „Benes dr nem nyilatkozik, mert nem politizál és nem áll összeköttetésben semmiféle politikai szervezettel.” Benes nyilatkozatát válaszul szánta azokra a híresztelésekre, amelyek szerint barátjai őt vissza akarják hívni Cseh-Szlovákiába.

Az élet néha rémregényt ír...

Elevenen elégett egy család a kőolajjal gyújtott tűztől

Szétégett egy pásztor a háborús gránát

Bucuresti. Saját tud. Targovistéről jelentik: Adanca községben Gheorghe Pascoveanu falusi ember négyéves leánykája éjjel felkelt s minthogy nagyon fázott, petróleummal tüzet akart rakni a kályhában. A petróleum azonban előmlött a ruhájára, a földre és elfolyt a padlón az ágy alá, melyen anyja és 8 éves nővére aludtak. A gyerek ruhája s a padló tüzet fogott s a tűz elterjedt az egész szobára. Az anya arra ébredt, hogy az ágy is lángokban áll s rémületben nem bírt sem menekülni, sem pedig a gyermekeit menteni. Mind a hárman elevenen megégték s a ház is porráégett.

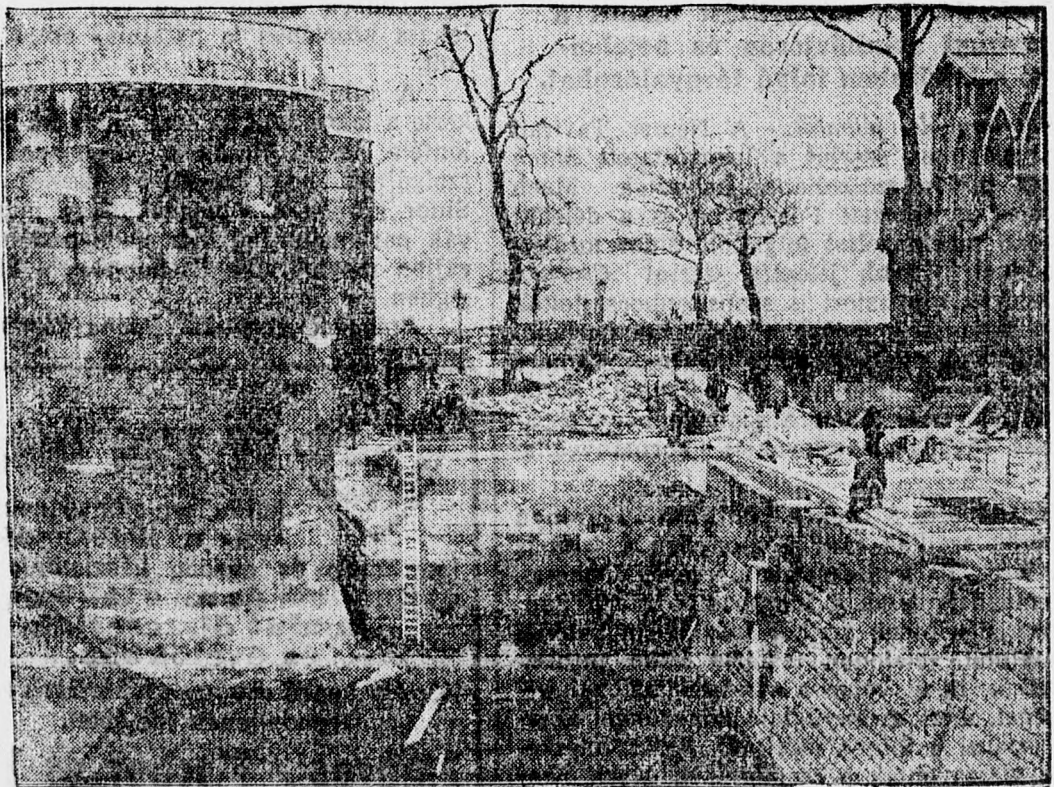
Részeg fővel azt hitte, hogy agyonverte a sógorát — öngyilkos lett.

Bucuresti. Saját tud. Chisinauból jelentik: Teodor Partenia bérkocsis itatosan tért haza és veszekedni, majd verekedni kezdett sógorával, Petre Roscovanuvval. A bérkocsis néhány botütést mért sógora fejére, úgy hogy az véresen terült el a földön. Teodor Partenie azt hitte, hogy megölte sógorát, kiment az istállóba és ott felakasztotta magát. Roscovanuvut eszmé-

letlen állapotban találta Partenie felesége, aki a mentőket hívta. Elszállították és hamar életrekeltek. Később az asszony keresni kezdte az urát, de csak a holttestére talált rá, az istállóban. Az alkohol okozta ezt a megdöbbentő tragédiát is és figyelmeztet arra, hogy a szenvedély minden rossznak, bűnnek a szülője.

A pásztorfiú tragédiája.

Bucuresti. Saját tud. Braiila megye Latinu községének határában egy Radu Petre nevű 16 éves pásztorfiú gödröt ásott. Csekély mélységben egy gránátot talált, ami a háború idejéből maradt ott, mert ezen a tájon nagy harcok voltak a román és német csapatok között. A pásztorfiú kiemelte a gránátot, aztán tüzet rakott és a parázsra tette azt. A gránát felrobbant és darabokra tépte a szerencsétlen pásztor. A falusiak, akik a robbanás zajára mentek a helyszínére, a fiú holttestének messze szétdobált véres darabjait találták meg.

A londoni Towerben továbbfolytatják az ásásokat. Feltártak egy régi várfalat, melyet állandó történelmi kiállítási épületté alakítanak át.

A romániai Magyar Népközösség célszerű megszervezését sürgetik a székelylakta vidékek

Előterjesztés a Nemzeti Ujjászületési Arcvonal magyar alosztályához. — Brassó, Csík, Háromszék és Udvarhely megyékben kívánják, hogy a székely lakosság helyi viszonyait úgy gazdasági, mint művelődési téren behatóbb figyelemben részesítsék

— Tusnádfürdő, kiküldött tudósítónktól —

Brassó, Csík, Háromszék és Udvarhely megyéből vasárnap Tusnádfürdőn, a Nemzeti Ujjászületési Arcvonal és a Magyar Közösséggel kapcsolatos szönyegen lévő és egyre sürgetőbb kérdések megbeszélésére 33 tagból álló baráti társaság gyűlt össze az Ujjászírók Házába.

A baráti társaság megbeszéléséről az alábbi tájékoztatást adták ki:

Tusnádfürdőn az Ujjászírók Házában folyó hó 12-én a Csík, Háromszék, Brassó és Udvarhely vármegyéből összegyűlt baráti társaság a Népközösség szervezésének székelyföldi vonatkozásaival foglalkozott. Szükségét látta annak, hogy levélben kérje fel a szervezeti szabályzat előkészítő bizottságát az elnökségen keresztül a szervezeti szabályzat tervezetének mielőbbi elkészítésére. Együttal annak a kívánságának adott kifejezést, hogy a szabályzat-tervezetet a bizottság juttassa el a székelyföldi városokba, a gyakorlati alkalmazás szempontjából való tanulmányozás és észrevételezés végett.

Csikvármegyére vonatkozólag alapos felkészültséggel kidolgozott előterjesztést juttattak el az elnökséghez, hogy a szervezeti-szabályzat megalkotásánál figyelemmel lehessenek a különleges helyi viszonyokra is. Az előterjesztésnek az egész Székelyföldre vonatkozó részéhez a más vármegyéből megjelentek is csatlakoztak.

teendőjét: a gazdasági és közművelődési megszervezést. Az elővetkezendő új irányzatnak gazdasági, közművelődési és társadalmi, stb. teendőket egyformán fel kell vennie működése területébe. A megjelentek köteleességüknek tartják, hogy az alábbiakban körvonalazott módon vármegyéjük gyakorlati megvalósítására váró kérdéseire rámutassanak.

A) Általános jellegű megjegyzések:

Arcvonalba való belépés: Megállapítható, hogy a Nemzeti Ujjászületési Arcvonalba történt beiratkozások alkalmával néptömegeink elenyésző hányadának terjedt ki a figyelme arra a fontos körülményre, hogy kifejezetten az Arcvonal magyar szakosztályába való beírását kérje. Nem vitás, hogy ez a mulasztás a szervezés hiányából történt. Hason oda a központ, hogy ez az életbevágóan fontos hiányosság azonnal, teljes orvoslást találjon.

Magyar Közösség szervezése: A megjelentek szükségesnek tartják, hogy a Magyar Közösség szervezkedése legsürgősebben meginduljon vármegyénkben. A szervezést a központ kiküldöttjének jelenlétében, helyi viszonyokkal ismerős emberek végezzék. Megjelentek sürgtik a beígért alapszabályok mielőbb közzétételét.

B) Gazdasági kérdések:

Közbirtokosság: Megjelentek megállapítják, hogy székelyföldi viszonylatban elengedhetetlen a közbirtokosságok megfelelő képviselőihez juttatása a Magyar Közösség kebelében. Csikvármegye vagyonának jelentős része közbirtokosságokba fekszik. Ezeknek lezüllesztése a vármegye közönségének anyagi csődjével egyértelmű. Sőt: közművelődési, társadalmi stb. kérdéseinek érdemleges művelése sem képzelhető el e vagyonok megfelelő kezelése nélkül. Az élen álló felelős vezetők nagy része nem ismeri a székelységnek ezt a legnagyobb kérdését. A megjelentek célszerűnek tartják, hogy a közbirtokosságok hatóság képviselőit az Erdélyi Gazdasági Egylet keretében való egységes belépés útján keressék.

Csiki Magánjavak: Csikvármegye gazdasági érdeke meköveteli, hogy a „Csiki Magánjavak” elnevezés alatt ismert vagyontömb másfél évtized óta hűzódó ügye, mely nemzetközi fórumokat is foglalkoztatott mielőbb kielégítő rendezést nyerjen.

Gazdasági átszervezés: A megjelentek megállapítják: Csikmegye zárt földrajzi egységet képező, hegyek koszorúzza fennsík. Ugy mezőgazdasági, mint állattenyésztés szempontjából, még erdélyi viszonylatban is külön elbírálásra alá esik. Az erdők letarolása következtében a megye lakossága elvesztette legjelentősebb jövedelmi forrását. Sür-

gős gazdasági átszervezésre van szükség, hogy a természeti adottságokat kihasználva, új, vagy az eddig nem elég szakszerűen megalapozott gazdasági ágak megélhetési lehetőséget biztosítsanak a székelység csiki tömbjének. Szükségesnek látjuk, hogy ezt a kérdést az Erdélyi Gazdasági Egyesület szakértői, helyi viszonyokkal ismerős csiki szakemberek bevonásával a helyszínen vizsgálják meg. Általános magyar népkisebbségi érdek, hogy a megye gazdasági leromlásának gátat vessünk. Ennek érdekében az egész magyar közösség anyagi támogatására számítunk, mert a gazdasági mentés munkájánál befektetésekre van szükség. A megjelentek, akik ismerik a csiki falvak tarthatatlan helyzetét, felhívják az erdélyi magyar közösség vezetőségét, hogy a gazdasági beszerzés munkáját kezdje meg, míg nem késő.

Kisipar: Csikmegye egységes néprajzi helyzetéből következik, hogy kisipara művészi irányításra szorul a tiszta néprajzi jelleg érvényre jutása szempontjából.

C) Közművelődésügyi kérdések:

Az összegyűlt megállapítják, hogy Csikmegye az utóbbi évtizedekben nagyon sokat veszített eredeti néprajzi sajátosságaiból, amit tulnyomó részben hozzájárult az egyre felfelé ivelő ki- és bevándorlás. Szükségesnek látjuk, hogy a meglévő értékek megőrzéséről és kifejlesztéséről központi szerv gondoskodjék.

D) Társadalmi kérdések:

Népegészségügy: Megjelentek megállapítják, hogy Csik vármegye fajképileg tiszta népe erdélyi viszonylatban még mindig jó szaporodási arányt mutat és így az erdélyi magyarság emberanyagát úgy számbelileg, mint minőségileg pótolni hivatott. Tehát ilyen hivatásu emberanyagának számát és egészségügyi minőségét minden eszközzel igyekezzék fenntartani a Magyar Közösség. E célból nemcsak az állami és magán egészségügyi szervek veendőik igénybe, hanem a népegészségügy tervszerű művelése céljából általános központot kell létesítenie a Magyar Közösségnek és pedig e téren képzett szakemberek vezetése alatt, előzetesen kidolgozott rendszer szerint, székelyföldi, vagyis a kérdések előhőlyen működő székhellyel és megfelelő költségvetéssel.

Kivándorlás: Megjelentek megállapítják, hogy Csik vármegye utánpótlással szolgálni képes és hivatott népe érdekeit szem előtt kell tartania a Magyar Közösségnek. Az innen évente elvándorló népfölösleget inkább Erdély belseje felé, nevezetesen a köztudomásúan magyar szigetek felé irányítsa. Ezzel függ össze a cselédszolgálat irányítása és felügyelete, részben a falvak lelkipásztorai és népnevelői, részben a nagyvárosokban működő vagy szervezendő „patronázs-szervek” által.

Szörvények: Felhívjuk a közösség figyelmét a székely néptestről leszakadt és népi szempontból élő magyar szigetekre, melyeknek életbevágó kérdéseit eddig minden hivatalos magyar megmozdulás figyelmen kívül hagyta. Helyzetük mindenekelőtt szaktanulmányozást igényel. Csán-gókérdés, sodródó munkásság Okiráltság területén, stb.)

E) Egyes életbevágó kérdések megoldása.

Nemzeti munkavédelem: A nemzeti munkavédelemről szóló törvény részleteit itt taglalmi főlegesen tartjuk, csupán azt szögezzük le, hogy a Magyar Közösség a mutatkozó légkört feltétlenül használja föl s legalább az abszolút magyar többségű területekre vonatkozóan enyhítéseket eszközöljön ki.

Birtokvásárlás: Idejekorán terjessze ki figyelmét a Közösség a tervbe vett mezőgazdasági birtokvásárlási törvényre, melynek életbelépése és teljes végrehajtása a Székelyföld birtokviszonyainak teljes átalakítására nyújt lehetőséget.

Fakitermelés: Haladéktalanul intézkedni kell a székelyföldi fakitermelés helyi viszonyok és az erdőtulajdonosok érdekeinek megfelelő rendszabályozásáról. A most érvényben lévő helyzet tarthatatlan.

III.

A fentebb jelzett csikmezei előterjesztést lehető részletekkel a következőkben ismertettük: — A megjelentek tisztában vannak, hogy Csikvármegye függő kérdéseit minden részletükben nem sorakoztatták fel. Eddigi tapasztalatai készítették arra, hogy olyan kérdést, melynek megoldása félévi határidőn túl halasztható — ne tárgyaljanak. Azt sem állítják, hogy álláspontjuk jogos bírálatnak nem vehető alá. Egyetlen céljuk, hogy ezt a segélykiáltást eljuttassák illetékesekhez, mert eddig kéréseik meghallgatását sokszor hiába várták és ezért most is megvan bennük az aggodó kételkedés. Azonban mégis remélni akarják, hogy a Magyar Közösségen keresztül az erdélyi öszmagyarság érdekeinek szolgáljanak, mikor meggyük égető kérdéseit előterjesztik és jövőjüket a közös jövő szolgálatának rendelik alá.

A csikmezeiek felsorolják a megoldásra váró kérdéseket

A csikmezei előkészítés a következő szavakkal végződik:

I.

1. Csik megye megjelent képviselői tisztában vannak azzal, hogy jogi értelemben nem képviselői ennek a területnek. Egyéni véleményüket hangoztatják azzal a fenntartással, hogy arra csak a helyzet és kérdések tanulmányozása és ismerete ad nekik jogot. Tárgyalásaik itt leszögeztet eredményeit illetékesek elé tanácsoló jelleggel, megszívlelés végett terjesztik.

2. Csik megye közönsége megjelentek véleménye szerint szívvel és lélekkel hívja a Magyar Közösség gondolatának. Megvalósítását szükségesnek tartja, azt kívánja, egyetértésével és csatlakozásával támogatni fogja, ahogy arra sor kerül.

3. Mindamelllett — bizonyos aggodalmat jelentő tények alapján — megjelentek szükségesnek tartják kihangsúlyozni, hogy csak olyan szervezkedést tarthatnak valóban életképes Magyar Közösségnek, mely

a) Megadja az erdélyi magyarság tömegeinek a közösség előfeltételét képező összefogó, közös eszmei állapot,

b) Melynek központi szervezete és általában vezetői mögött személyi és munkaközösségi vonatkozásokban valóban az erdélyi magyarság tömegei állanak, vagyis a vezetők a közösség összefogó gondolatát személyükben testesítik meg,

c) Végül, mely szervezkedés nem felejt, s nem hanyagolja el szándékosan azt a megmáshatatlant és évszázadok tévedéseivel szemben is gyökeres igazságot, hogy az erdélyi magyarság törzse és gerince a székelység. Az a szervezet tehát, amely alapgondolatául veszi, hogy szervezkedésének alvi, eszmei és gyakorlati alapja nem a Székelyföld és a Székelység, képviselhet egyes területeket, köröket, vagy érdekeltségeket, de a Magyar Közösség jellegére és nevére nem tarthat igényt, sőt a Székelyföld néptömegeinek támogatására sem számíthat.

4. Mielőtt a megjelentek Csik magyarságának a Magyar Közösségre váró feladatait alábbiakban felsorolnák, mindjárt kezdetben leszögezik, hogy bár teljes hűséggel viseltetnek a Magyar Közösség gondolatához, mégsem hível olyan megoldásoknak, melyek szűkebbkörű érdekeltségek tömegeket nélkülöző megmozdulásainak foghatók fel, s melyek a Székelyföldet úgy képviselik, mint problématicai szempontból mellőzni látszanak, vagy annak természetes központi és alapvető jellegét fel nem ismerik. Amennyiben az eddigi megmozdulások ilyen hibában szenvednének, a megjelentek előfeltételnek tekintik a legelőszögezőbb helyesbítés szükségességét.

II.

A megjelentek egyértelműen úgy látják, hogy az elmúlt 20 év tulnyomóan közjogi beállítottsáru magva-közönség elhanyagolta az erdélyi magyarság létezésének gyökerén álló

Madridban Miaya tábornok nemzetvédelmi tanácsa helyreállította a rendet

Az éhinség veszélye is megszűnt. — A román követség épülete hat napon át veszélyben állott

Madridból jelentik: A madridi román követség épülete hat napon keresztül állott a leghevesebb harc középpontjában. A nemzetvédelmi tanács csapatai még a felkelés első óráiban meg erősítették a román követséget és az épületet környező városnegyedét. A kommunista lázadók leghevesebb támadása ez ellen a városnegyed ellen irányult. A lázadók főfészeke nem messze esett a román követség épületétől, így a román követség épületét több lövés rongálta meg. Szerencsére az épületben lévőek közül senki sem sebesült meg.

Végül is páncélkocsis csapatok megadásra kényszerítették ezen a környéken is a kommunistákat.

Madridból jelentik: Az Unió rádió jelentése szerint a madridi nemzetvédelmi tanács ülést tartott. A városban egyébként most már teljes a nyugalom. Valamennyi üzlet kinyitott és a színházak mozik is megkezdték előadásukat. Az éhinség veszélye is megszűnt, mert hatalmas romány élelmiszer érkezett. A Vörös Kereszt központi bizottsága értekezletet tartott a városban.

Egyiptom ezeregyéjszaka legpazarabb esküvőjére készül

Faruk király huga 100 millió értékű „szerény” ajándékot ad a vőlegénynek

Kairó, március hó.

Irán trónörököse: a húsz éves Mohamed Reza Shakpur herceg, három napja érkezett meg Egyiptom fővárosába, ahol március tizenhatodikán tartja meg esküvőjét Faruk király hugával, a szépséges Favszia hercegnővel.

A fáraók országa lázasan készül erre a nagy eseményre. A főváros utcai zászló- és virágdíszát öltötték. A legtávolabbi fellah-falvakból is szakadatlanul érkeznek a küldöttségek. A Niluson mozogni sem lehet a feldíszített hajók és ünnepi bárkák áradatában; a sivatagból érkező tevékaravánok messzi törzsek ajándékait hozzák.

Már vasárnap megkezdődtek az ünnepek, amelyek megszokás nélkül tartanak a házasságkötés napjáig. A királyi palotát lelkes tömeg veszi körül. Mindenki tudja, hogy Kelet két leghatalmasabb uralkodóházának ezt az egyesülését — amelynek politikai jelentőségét sem lehet lebecsülni —, az Ezeregyéjszaka káprázatos pompáját megszégyenítő fényűzéssel üli meg az udvar; az emberek képeletét azonban mindenekelőtt a menyasszony és az anyakirályné csodás ékszerai és ruhái foglalkoztatják, amelyek egyenesen Párizsból érkeztek.

Favszia hercegnő diadémja kettős sorba foglalt ötvennégy nagy és ötszázharminc kisebb gyémántból áll, nyaklánc pedig kétszázharminc kisebb és kilencven nagyobb briliáns ragyog, amelyeket hat hónapig tartó munkával kutattak fel a világ legjelentősebb gyémántpiacain. Két körtealakú gyémántfüllbevalója egymagában tizenhat karátot nyom. Az egész ékszerösszeállítás értéke román pénzben meghaladja a 30 millió leit.

Nazi anyakirályné háromsoros fejéket négy-százhatvanhárom kisebb és százhetvenkilenc nagyobb gyémánt alkotja; négy soros igazgyöngy-nyakdíszét háromszázhatvanöt kisebb és százhatvanöt nagyobb briliáns egészíti ki. Az anya és leánya ékszerai összesen hétszázötven karátot nyomnak. Eltekintve az indiai maharadszák drágaságaitól, — amelyekről pontos kimutatásokkal nem rendelkezünk — és az angol királyi család ékszeraitől, sehol a világon nem találhatunk manapság ilyen tömegű remekbe csiszolt gyémántot.

A menyasszony ruháit a legjobb francia divatszalonok szállították. Külön kiemelendő egy csodálatos hermelinpalást, amelynek értékét mintegy 3 millió leire becsülik. Másik, jellemző részlet: Favszia hercegnő, muzulmán szokás szerint, pénzajándékot is visz magával a vőlegény házába. Ez a „szerény” ajándék körülbelül 100 millió leire rug.

Maguk az ünnepek, kerti mulatságok, udvari fogadtatások, díszlakomák március tizenhatodikán érik el esúcspontjukat: ekkor írják alá a két királyi ház képviselői és a jegyesek a házassági szerződést. Ezután a trónörökös és a fiatal felesége, Nazi anyakirályné és a többi egyiptomi királyi hercegnő kíséretében díszhajóra száll, hogy ennek fedélzetén tegye meg az utat Perzsiáig.

És most már Perzsia földjén folytatódik a diadalmenet, hogy április tizennegyedikén, a rózsakertektől övezett, márványból készült, rubintokkal kirakott iszrahani királyi palotában, a második, perza szertartású esküvővel érjen véget.

Kelet népei még sokáig fognak álmodozni erről a mesebeli egybekelésről...

Molnár Róza festőművésznő bucaresti-i sikere

Röviden már hírt adtunk arról, hogy Molnár Róza, a kivételes tehetségű székely festőművésznő Bucarestben kiállítást rendezett legújabb műveiből. A tárlat a legszebb eredményekkel zárult. A fővárosi nagy lapok meleg hangú cikkeiben méltatták a székely származású festőművésznő újszerű, újlevégőjű képeit s a *Timpul*, *Universul*, *Argus*, *Neamul Românesc*, *L'Independance Roumaine* több érdekes képét reprodukcióban közölte is.

A *L'Independance Roumaine*, ez a nagy, franciayelvű bucaresti lap hasábos cikkében többek között a következőket írta Molnár Róza kiállításáról:

„Egyik klub termében Molnár Róza festményei vannak kiállítva. Ezt a művésznőt Erdély földje inspirálta és művészetével ki tudja fejezni minden üde lágyságát. Molnár Róza Budapesten tanult előbb, azután Párizsban *Fujita*, a nagy japán festő és *Delaunay* tanítványa volt. 1932-ben már kiállított Bucarestben a Salon Officialban, majd megismerték műveit Nagyvárad, Kolozsvár és Temesvár kulturált műbarátai is. Hosszabb ideig studiózott Nagyváradban, ahol a városi múzeumba került több értékes képe.

A természet mély szemléletén alapulva, Molnár Róza festészete tökéletes kromatikus szintézisben formálódik művészeté. A festői eszközök teljes birtokában, témáit a művész eredeti könnyedségével és mégis erővel, ízzel fejezi ki s teljesen eredeti tehetsége minden témakörben érvényesül. De látni kell ezt a kiállítást! Csak akkor adhatunk számot magunknak arról, hogy Molnár Róza a tájkép hangulatainak milyen tapasztalt interpretálójá s művészi egyénisége miképp olvad fel a pasztelles, finom, lágy színek harmoniájában.”

Molnár Róza nagyszerű bucaresti kiállítása alatt több arcképmegrendelést is kapott s végtelenül finom arcképei előkelő bucaresti otthonokban hirdetik az erdélyi művésznő elhivatottságát.

SZÍNHÁZ

„Bubus”

(Vaszary-Szecsén-Losonczy zenés vígjátéka)

Szombat óta ismét a Thalia operettegyüttese vendégszerepel Nagyváradon. Hétfőn este került sor az első bemutatásra. Vaszary-Szecsén-Losonczy zenés vígjátékát adták nagy siker mellett. A darab az erkölcsi felfogás hiányosságaitól eltekintve, ötletes, szellemes és a közönség igazán kellemesen töltötte el a két órát.

A Bubus közönségsikeréből azonban a tanulságokat is le kell vonnunk. Nem haladhatunk el szó nélkül szemetszuró jelenségek mellett. Az operettegyüttes már harmadik játékciklusát tartja a városban s a közönség hiába várja a prózai együttest. Most nem akarjuk bönc'gatni, hogy a prózai társulat darabjait jobban hozzák-e ki, nagyobb kvalitásokkal rendelkeznek-e a tagok, az azonban tagadhatatlan, hogy a legutóbb bemutatott operettek csapnivalóan silányok és rosszak voltak. Csodálni lehet, hogy egyáltalán volt közönség a színházban. Nem tudjuk anyagilag hogy sikerültek ezek a váradi vendégszereplések, azonban az igazgatóságnak az erkölcsi sikerre is nagyobb gondot kellene fordítania. Hónapok óta a Bubus az első darab, amelyben egészséges humor és nem bántó izléstelenségeket találtunk. Ha nincs megfelelő operett vagy zenés vígjáték, — amit gyakran hangoztatnak, de nehéz elhinni — miért szerepel Nagyváradon állandóan az operett együttes? A Bubus sikere nem tévesse meg az igazgatóságot. Ne higgye azt, hogy egy-egy közönségsikerű darab után ismét elcsuszlik őt-hat olyan silány, mint a legutóbbiak.

Néhány szóban az operett együttes tagjaival is foglalkozni akarunk. Több ízben rámutattunk az együttes hiányosságaira s főleg arra a körülményre, hogy nincs megfelelő primadonna. Krémer Manci bájos jelenség, jól öltözködik, de hangja gyenge és játéka is sok kívánni valót hagy maga után. A Bubusban ez még jobban ki-domborodott. Ezenfelül ismételtelen megjegyezni kívánjuk, hogy a szerep betanulására is nagyobb gondot kellene fordítania. Jeney János prózai szerepben sokkal többet nyújt, mint az operetben. Tegnap alkítvása kitűnő. Sándor Stefi temperamentuma és eleven játéka mindig érvényesül. Gróf László rutinos, képzett színész, kár, hogy olyan ritkán szerepel. Nagyszerű alakítás Csóka József „tanár”-ja s nagy sikere volt Csengeri Aladárnak is. Czoppán Flóri „anyós”-a rendkívül mulatságos alakítás. Miklóssy Margitot már megjelenésekor tapsolják. Bánya Éva ügyes táncos, de játéka kiforratlan, Rajnay Elli viszont tehetséges, de tulkarrikirozza magát. A darab ötletes és zökkenésmentes rendezéséért Gróf Lászlót illeti a dicséret. (b. s.)

A színházi iroda közleményei:

— A szomjas krokodil — olcsó helyárrakkal, szerdán és csütörtökön délután fél 5 órakor. Tekintettel arra, hogy szerdán és csütörtökön este román előadás van a színházban, a Thalia csak délutáni előadásokat tarthat. Így szerdán és csütörtökön délután fél 5 órakor a szezon legnagyobb sikerű operett újdonságát A szomjas krokodil adják először olcsó helyárrakkal. A darab iránt eddig megnyilvánult óriási érdeklődésre, ajánlatos lesz mindenkinek jegyről előre gondoskodni.

— Pénteken este az Örökké?... bemutatója. Az egy csó és más semmi, valamint az Egyetlen északra operettek szerzői új darabbal lepték meg a közönséget. Szecsény Mihály és Carlo de Fries legújabb hatalmas sikerű zenés vígjátéka, az Örökké?... az, amely igazi meglepetése lesz a ciklusnak. Egészséges humoros szöveg, főbb szerepek, modern muzsika, nagyszerű zenés előadás, olcsó kiállítás és az előrendű szereposztás biztosítja nálunk is az Örökké sikerét. Külföldi szériás előadások után hozzánk is eljutott ez a nagyszerű újdonság, amelynek színterhozatala meglepetést fog kelteni. Az Örökké?... pénteken, szombaton és vasárnap este szerepel a színház műsorán.

— Vasárnapi előadások. Vasárnap három előadást tart a színház. Délután 3 órakor olcsó helyárrakkal A szomjas krokodil, délután 6 órakor rendes helyárrakkal a Bubus és este 9 órakor az Örökké kerül színre. Mindhárom előadásra jegyek már válthatók a színház elővételi pénztáránál.

— Jegyek az összes előadásokra válthatók a színház baloldali elővételi pénztáránál naponta délelőtt 11—1-ig és délután 4—6-ig.

A nagyváradai mozgóképszínházak műsora:

APOLLÓ: DALOL A TAVASZ.
CORSÓ: OLIMPIASZ.

HIREK

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, II. Károly király-út 5. sz.

ELŐFIZETESI ARAK: Belföldön: Egész évre 900, félévre 450
negyedévre 225, egy hóra 75 lel.
Magyarországon: Egész évre 50 P, félévre 25 P, negyedévre 15
Egyes szám ára 20 fillér, vasárnap és ünnepek 24 fillér.
Postatakarékpénztári csekk számlánk száma: 80.037
Telefon: 12-27.

Kolozsvári szerkesztő: **dr Sulyok István.**
Kéziratokat nem örzünk meg és nem adunk vissza.

Időjárás

A bucaresti időjárás-kutató intézet jelentése szerint a várható időjárás: Nyugati, északnyugati szél, változó felhőzet, több helyen eső és havazás. Az éjszeli fagy onyhül, a nappali hőmérséklet nem változik.

PACHA PÜSPÖK BUCURESTIBEN. Temesvár. Saját tud. Pacha Ágoston dr megyéspüspök Bucurestibe utazott, ahol résztvesz Cristea Miron patriárka, miniszterelnök temetésén. A püspök bucaresti látogatását egyúttal arra is felhasználja, hogy egynehány hivatalos ügyet intézzzen el.

Zürichi zárlat. Párizs 11.66. London 20.62 háromnegyed. Newyork 439.75. Brüsszel 73.97 fél. Milánó 23.13. Amszterdam 233.40. Berlin 176.40. Prága 15.01. Varsó 83. Belgrad 10. Bucuresti 337.

MEGHALT A LEGÖREGEBB TEMESVÁRI UJSÁGIRO. Temesvár. Saját tud. Jenkner Oszkár, a Banater Deutsche Zeitung hetvenhárom esztendő, ösz munkatársa elhunyt. 1893 óta működött Temesváron. Előbb az azóta megszűnt Temesvarer Volksblatt munkatársa volt, majd éveken át a Die Posauze című satirikus hetilapot szerkesztette. Utóbb hét évig dolgozott a Banater Deutsche Zeitung kötelékében. Irodalmilag is sokoldalulag volt tevékeny. Mihály nagyvajda tizennegyedik születésnapjára írt német ódáját az udvarmesteri hivatal a nagyvajda köszönetét tolmácsolta.

KATOLIKUS LÁNYOK! Március 28, 29, 30, 31-én és április 1-én este fél 8 órai kezdettel a nagyvárad-olcsói (Barátok) plébánia templomban dr Scheffler János teológiai tanár nagyböjti szentbeszédet tart számunkra. Jöjjetek el mindannyian! Hívjátok leányrokonaitokat, barátaitokat, hozzátok el háztartási leányalkalmazottaitokat, minden leányismerőseiteket. Apostolközlőjök a célért szívvvel-lelékkel, hogy a hívsvéti szentelőadás lélekmelegülésében mentől többen részesüljünk! A szebb, a lelkibb jövőt építették ezzel, a Krisztus békéjét, Krisztus országában!

SULYOS VASUTI SZERENCSETLEN-SÉG A BUCURESTI-CONSTANTAI VONALON. Bucurestiből jelentik: Sărulesi állomáson, a bucaresti-fetesi-constantai vonalon súlyos vasuti szerencsétlenség történt. A 9003. számú személyvonatnak a Sărulesi állomásra való befutása alkalmával a szolgálatos forgalmista a vonat teljes beérkezése és megállása előtt, az utolsó előtti személykocsi alatt megfordította a váltót. Az utolsó előtti kocsi még szerencsésen átfutott a váltón, az utolsó harmadosztályú kocsi azonban kiskilott és felfordult. A kocsi romjai közül holtan húzták ki Ana Grigore Stefan asszonyt, Dorca Jon katonát, Constantin Izmainanu piatra-olti földművest és egy 16-17 éves leányt, akinek személyazonosságát még nem sikerült megállapítani. A felfordult kocsi összes többi utasai megsérültek. Az azonnal megindított vizsgálat megállapította, hogy a szerencsétlenségért Pasa Victor forgalmistát és Draghiciu váltókezelőt terheli a felelősség.

A Bata-cég Kárpátalján gyárleltésítés céljából földbirtokot vásárolt. Máramarosziget. Saját tud. A csehországi Bata cipőgyár igazgatósága Ruszinszkóban nagy gyárüzemet létesít és e célból Huszt közelében Urmezón körülbelül 400 hold területű földet vásárolt. Az üzletkötés már meg is történt és hír szerinti, még ez év folyamán az építési munkálatokat is megkezdik.

CAPABLANCA HERCEGNŐT VETT FELESEGÜL. Newyorkból jelentik: Elktonban Jose Capablanca, a volt sakkvilágbajnok, nőül vette Chagodalf Olga hercegnőt. A bajnok polgári foglalkozására nézve a kubai külügyi hivatal hírszerző szolgálatának főnöke.

MEGTÖRTÉNT A NEMZETI UJJÁSZÜLETÉSI ARCVONAL MÁRAMAROSI TITKÁRSÁGÁNAK KINEVEZÉSE. Máramarosziget. Saját tud. A Nemzeti Ujjászületési Arcvonal máramarosi titkárainak kinevezését a központi vezetőség megejtette, melynek során a szellemiség titkárává dr Jaga Gábor volt prefektust, a földművelés részéről dr Tite György polgármestert, míg az ipar és kereskedelem részéről dr Anderko Arturt neveztek ki.

Prímiciák. Temesvár. Saját tud. Az ujmisés papok közül, akiket a temesvári székesegyházban szenteltek pappá, mint értesülünk, Egri János szülőhelyén, a szatmarmegyei Barlatalun tartja március 25-én. Gyümölcsoltó Boldogasszony ünnepén első szentmiséjét. A manuduktori tisztelet Kuncz Mihály ottani plébános viszi, az ünnepi szentbeszédet Müller János petri-i káplán mondja. — Wille András ujmisés első szentmiséjét vasárnap, március 19-én mutatja be szülőhelyén, Ujszentanna községben. Manuduktora Karl József ujszentannai főesperes-plébános az ünnepi szónok még nincs meghatározva. — Wéber Ottó ujmisés ugyancsak március 19-én mondja első szentmiséjét szülőhelyén, a bukovinai Vadu Negrinicein. Manuduktora Hoffmann dr, aki egyideig a temesvári egyházmegegyében is tevékenykedett.

LETARTÓZTATTÁK A SZATMÁRI PÉNZ-ÜGYIGAZGATÓSÁG SIKKASZTÓ PÉNZTÁRNOKÁT. Szatmár. Saját tud. Beszámoltunk arról, hogy a nagyvárad-i tábla óvadék ellenében szabadlábra helyezte Kuk Jenőt, a szatmári pénzügyigazgatóság pénztárnokát, aki több mint egy millió leit sikkasztott az állam pénzéből. Kukot a törvényszék három és fél évi fogházra ítélte. A nagyvárad-i bünygyi tábla most táviratilag utasította a szatmári ügyészséget, hogy Kuk Jenőt tartóztassa le. Az ügyészség az utasításnak eleget tett és Kukot bekísérték az ügyészség fogházába.

Hetényi Elemérnő halála. Kolozsvárról jelentik. Sulyos gyász érte Hetényi Dömény Elemért, az ismert színházi rendezőt. Felesége született Ferenczy Irma vasárnap délelőtt meghalt. Az elhunyt uriaszonyt március 14-én, kedden délután négy óraker helyezték örök nyugalomra a házsongárdi temető kápolnájából. Lelkiüdvéért 15-én reggel 9 óraker a Szent Mihály templomban mutatnak be szentmisét. Hetényi Elemért mély gyásza alkalmából számosan keresték fel részvétnyilvánításukkal.

A MAGYVÁRADI KATOLIKUS KÖR VÉN-DÉGLŐJE, a hozzátartozó lakással együtt, továbbá a Kör helyiségeiben való kiszolgálás joga, 1939 április 1-re bérbeadó. Ajánlatok a Kör irodájába adandók be, Nagyvárad, Regele Carol-utca 5. szám alá.

A „THALIA“ MAGYAR SZÍNHÁZ előadásainak műsora:

Szerdán és csütörtökön délután fél 5 órai kezdettel, olcsó hely-
árakkal: **A SZOMIAS KROKODIL.**

Szerdán és csütörtökön este román előadás.

Péntek, szomba, vasárnan este: **URUKKÉ?... világsikerű**
zenés vígjáték

ELKÉSZÜLT SZATMÁR 1939-40 ÉVI KÖLTSÉGVETÉSE. Saját tud. A város vezető-sége összeállította a költségvetését az 1939-40. pénzügyi évre. A költségvetés végösszege 24.879.000 lei, egymillióval több, mint az elmúlt évi. Az új költségvetésbe hárommillió leit vettek fel a városi úthálózat javítására. Tavaly mindössze félmillió lei szerepelt ezen a címen.

Nem engedélyezték Varganics plébánost holttestének elszállítását Óbábáról. Temesvár. Saját tud. Jelentettük, hogy Varganics József óbábai plébános elhunyt a hogy Óbábán temetik el. Időközben újabb intézkedéseket tettek s így Óbábáról értesítették a helybeli józsefváros plébániát, hogy Varganics József holttestét Temesvárra szállítsák a temetés vasárnap délután megvége a józsefvárosi temetőben. Miután ez köz-tudomásúvá vált, a jelzett időben az elhunyt plébános számos tisztelője és ismerőse jelent meg a temetőben, hogy temetésén résztvegyen. A holttest azonban nem érkezett meg. Ehelyett újabb értesítés jött a plébániára, hogy a holttest Temesvárra való szállítását nem engedélyezték.

HALÁLOS Bányaszerencsétlenség. Nagybánya. Saját tud. A kereszt-hegyi bányában halálosvégű bányaszerencsétlenség történt. Egy munkáscsoport a felvonónál dolgozott és az ércel terhelte sinkocsikat emelték ki a mélyből. Amikor a felvonót el akarták indítani, az a helyéről kiesűszott. A munkások hozzáláttak a felvonó helyreállításához Dávid Antal 31 éves munkás a kas alá állott. A drótkötél ismeretlen okból megszaladt és a felvonó a szerencsétlen munkásra zuhant. Dávid véresen esett össze és a nehéz felvonó alól holtan húzták ki. A szerencsétlenség színhelyére bizottság szállott ki, amely megállapította, hogy a halálesetért Dávid a felelős. Az ügyészség kiadta a temetési engedélyt.

Ismét Magyarországon van a Kálmáncehi Kódex. Budapestről jelentik: A XV. századból származó Kálmáncehi Kódex a magyar közép-kelet egyik legpompásabbban illusztrált kézírata, amely 450 éven keresztül külföldi kolostorok könyvtárait ékesítette, néhány hét óta ismét Magyarországon van. Eddig a Magyar Kereskedelmi Bank safe-jében őrizték, most azonban a Magyar Nemzeti Múzeum kívánságára átszállították a Magyar Nemzeti Országos Széchenyi könyvtárba, ahol a közönség is megtekintheti.

Torda Erdély ötödik nagyvárosa. Torda. Saját tud. Torda lakossága az utóbbi évtizedben a multakhoz viszonyítva, jóval fokozódottabb mértékben szaporodott, egyrészt a gázüzemű gyár-
város s ehhez kapcsolódott munkás-telepek hatványozott fejlődése, lakosságsűrűsödése, másrészt a Torda környéki határrezeknek egyre nagyobb-mérvű beépülése és a tanyai lakott telepek ezaporodása által. Mindezekhez járult a mult évben még az új kaszárnyák benépesülése, vagyis a tor-dai katonai helyőrség létszáma is, úgy hogy ezeket számbavéve, jelenleg Torda város lakóinak a száma már túlhaladta a huszonezretet, melynek következtében lakossági létszám és határ-terjede-len (22.000 kat. hold) tekintetében Torda ma Kolozsvár, Marosvásárhely, Brassó, Nagyszeben után Erdélynek ötödik városa.

Anyagdrágulás és pénztelenség miatt nagyobb építkezésre Désen nincs kilátás. Dész. Saját tud. Az építkezési anyagok rohamos drágulása, va-lamint a pénztelenség miatt, semmi reményesség sincs arra, hogy a tavaszal nagyobb szabáru épít-kezés induljon meg Désen. Ebben az évben mind-össze hét kisebb családlakás építésére kértek en-gedélyt a városi mérnöki hivatalból, ezzel szem-ben az elmúlt évben ötvenkét építkezés iránti kérelmet iktattak. Ezek között volt a dési betegse-gélyző hivatal kilencmillios palotája is, melynek építését már az elmúlt őszön meg is kezdték. — Désen ez az első épület, melynek tervezeténél és építésénél szigoruan figyelembe vették a lég és gázvédelmi törvények idevágó rendelkezéseit. A kétemeletes palota alagsorában hatalmas, gázvé-delemre alkalmas beton férőhelyiségek vannak, melyeknek megépítése mintegy másfélmillió lei-be került. Az épületet ez év őszén szándékoznak rendeltetésének átadni.

Sorozások időpontja Csik megyében. Csikze-
reda. Saját tudósítónktól. Az ideai ujoncozási mű-veleteket március 15-én kezdik meg Csikszere-dában. 16-án Csiksomlyón, 17-én Madéfalván és 20-án Karófalván folytatják. A szépvízi járás ter-ületére 27-én Szévizen, 29-én pedig Gyimesbüik-kön lesznek sorozások. A kászonalcsiki járás ter-ületén Csikszentmártonon április 18-án Ká-szonaltizen pedig április 20-án tartják meg a so-rozáat. A gyergyói járásban Gyergyószentmikló-son április 25-26-án, Gyergyóditróban április hó 28-án és végül Gyergyótólgyesen május 3-án. Ka-tonai szolgálat alól való felmentést célzó kéresek még a sorozások időpontja előtt beadandók a hadkiegészítőparancsnoksághoz, mert döntő elha-tározást befolyásoló véleményt már a sorozásnál adja meg a bizottság.

Temetés. Pop Demeternő szül. Költő Mária 64 éves korában meghalt. Temetése szerdán dél-után 3 óraker lesz az Irgalmasrend kápolnájából (Erdélyi „Concordia”).

SPORT

A német stadionok az új építészeti stílus kifejezői

Berlin, március hó.

Németországban ma óriási méretű építkezések folynak. Olyan épületeket, amelyek tisztán gazdasági szempontokból szükségesek, de ezek mellett ott találjuk a nagy kultúrépítkezéseket is, amelyeknek első sorban kultúrnevelés a célja. Ilyen hatalmas építkezések a stadionok. Még nem is olyan régen, a birodalomban az az elgondolás uralkodott, hogy minden városnak kifelé képviselnie kell magát egy nagyobb stadion felépítésével. Hozzájárult ehhez az elgondoláshoz a munkaalkalom teremtésének szükségessége, hiszen ezáltal sok vidéken egész seag munkanélkülit sikerült foglalkoztatni. Ennek következménye azonban meglátszik a stadionok stílszerűtlen felépítésén. Művészi szempontból egyáltalán nem feleltek meg a kívánalmaknak, sőt nagyon sokszor merő ellentétben állottak a klasszikus „stadion” szó értelmezésével.

A régi idők, sőt az elmúlt évek alkotásai még sporttechnikai szempontból sem feleltek meg a kívánalmaknak, inkább csak mint dísz, mint építészeti teljesítmények jöhettek számításba. Ezek az építkezések a mai fogalmak szerint nem érdemlik meg a stadion elnevezését, inkább csak sport- és játszótérnek, amelyek sokszor igen szép környezetben fekszenek.

Németország eddigi legszebb, mintaszerű stadionja a berlini birodalmi sporttér, amelyben 1936. évben az olimpiai játékokat rendezték meg. Az olimpiai játékok bevezetése óta az egész világon épültek stadionok, de Németország a berlini stadionjával monumentális művet alkotott, nemcsak térfogata által, hanem az építészeti stílus igen helyes és művészi értelmezésével. Az épület célszerűsége mellett külső és belső harmóniájában is tökéletes. Erről minden külföldi látogató személyesen meggyőződhetett.

A berlini stadion százezer néző befogadására épült. Hatalmas építmény, amelyet nagyság tekintetében csak egy-két amerikai sporttér múl felül, anélkül azonban, hogy ezeknek stadionjellegük lenne. Rendszerint ott szokták az amerikaiak a nagy érdeklődést keltő „Rugby”-játékokat megrendezni. A berlini stadion elrendezése és terve sport szempontból tökéletes. Futópályája van, külön versenytér a gerelyvetéshez, diszkosvetéshez, két labdarugópályája, egy külön versenytér a lovas versenyek rendezésére és egy igen szép és újzerű versenyszodája. Mindezek a pályák egymás mellett fekszenek, anélkül, hogy egymásra hátrányosan hatnának. Az egész elrendezés szerkesztés és át gondolt. Ez az olimpiai játékok alkalmával legjobban beigazolódt.

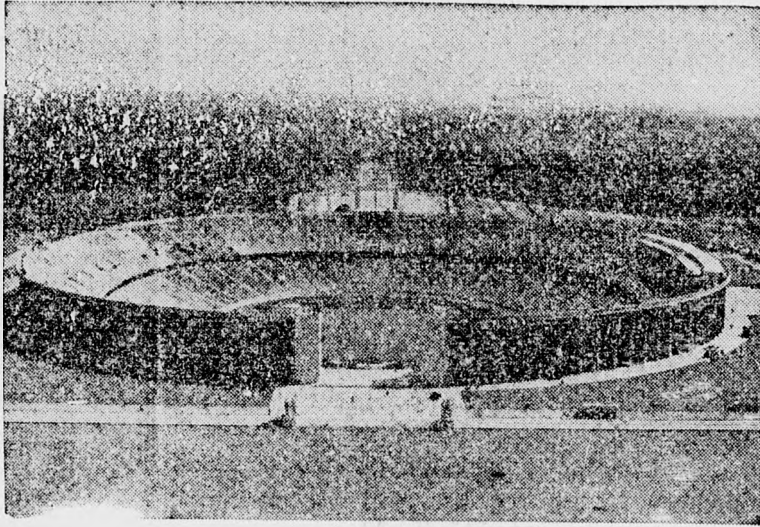
A birodalomban vannak még más stadionok is, amelyek azonban nagyság és méretek tekintetében nem versenyezhetnek a berlinivel, de mindenképpen dacára, kiválóan alkalmasak nemzetközi versenyek megtartására. — Ilyen például a breslauer stadion, amelyben a múlt évben a nagy német sport- és tornaünnepélyt tartották meg. Százegrek vettek részt ezen a sportünnepélyen. Stuttgartban épült fel a Hitler Adolf-stadion, amelynek méretei ugyancsak óriások. Szép a kölni és a düsseldorfi Rajna-stadion, úgyszintén a dortmundi „vörös föld” nevű stadion és sporttér és a frankfurti. — A birodalom leghatalmasabb stadionja azonban most készül Nürnbergben. — Négy százezer nézőt

képes befogadni és a minden év szeptember havában itt tartják a pártkongresszus üléseit. Helyenkor Nürnbergben néhány nap alatt a birodalom valamennyi tájkáról kb. másfél millió ember fordul meg. Az egyes felvonulásokon és ünnepélyeken százezres tömegek vonulnak fel a stadionok terére és még hatalmasabb tömegek képezik a nézőközönséget. Természetesen a nürnbergi stadiont nagy, birodalmi sportversenyek és ünnepélyek rendezésére is fel fogják használni.

Gazdasági szempontból is kiizetődnek a stadionok

Önkéntelenül is felvetődik a kérdés, hogy ezek a monumentális építkezések gazdaságosak-e? Már maga a berlini sporttér és stadion is beigazolta az építkezések rentabilitását. 1936 — vagyis az olimpiai versenyek óta — minden verseny, vagy ünnepély alkalmával a legutolsó férőhelyet is betöltötték a nézők, sőt igen sok esetben kicsinek bizonyult, mert a 4 és fél milliós város lakossága minden alkalommal százezres tömegekben vonult föl.

A némes építészlet jelenleg a klasszikus vonalvezetést követi. Nemcsak hatalmas épületeket emelnek, hanem a vonalak szépségét és tisztaságát is megőrzik. Akinek alkalmá van a birodalom tar-

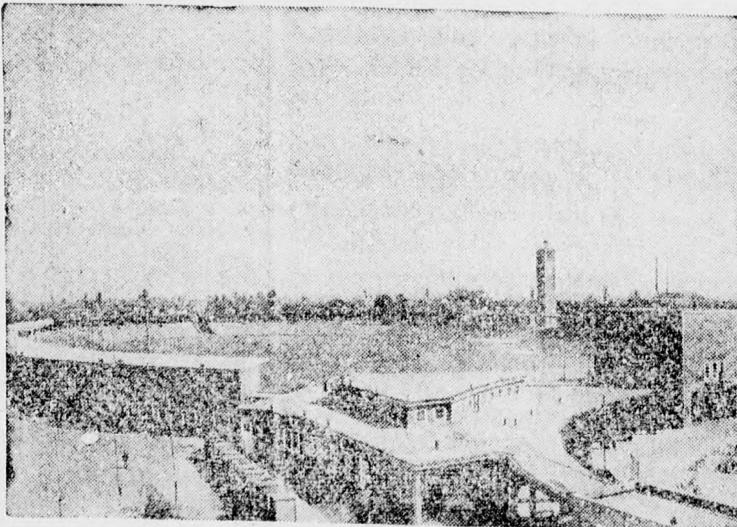

A berlini olimpiai-stadion

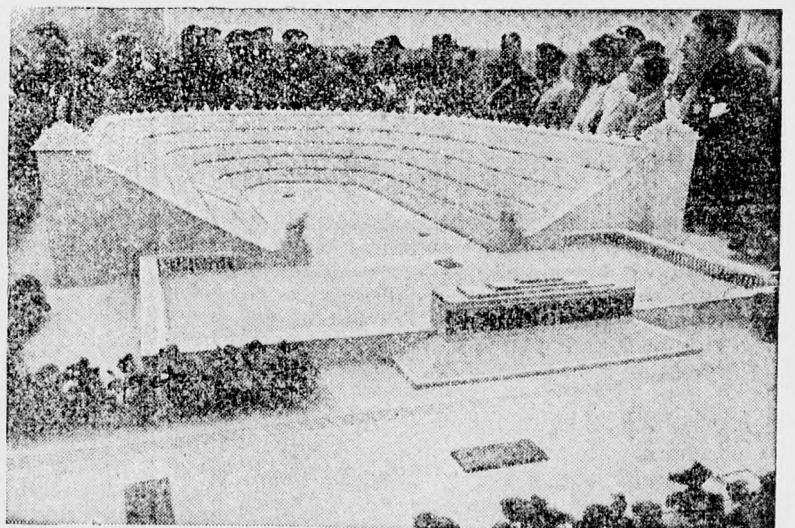
tományain keresztül utazni, aki időt szakít magának a beható megfigyelésre, tapasztalhatja, hogy az új német építészlet nemcsak a célszerűség törvényeit, de a művészi szépség követelményeit is figyelembe veszi.

A mai német építészlet a nyersanyagokkal takarékoskodik, de éppen ezért nemcsak „épít”, hanem a „jót” a „szép” fogalmával igyekszik összekötni. A takarékoságnak van egy nagy előnye, amely éppen most igazolódik be: a szép, tiszta, némes és klasszikus vonalvezetést szinte parancszerűen követi!

K. K. B.

A breslauer sportstadion

A felépítendő nürnbergi stadion kicsinyített mása

Felborulnak a Középeurópai Kupa küzdelmei

A Középeurópai Kupa-bizottság néhány héttel ezelőtt Prága helyett Zürichben ülésezett. — Megállapították, hogy hány csapat vehet részt a Középeurópai Kupa-mérkőzéseken. Ertesítésünk szerint a magyar és a külföldi megbízottak között már akkor bizalmas eszmecsere fejlődött ki az irányban, hogy mi lesz akkor, ha a magyar és a cseh kiübszapatok nem mérkőzhetnek egymással. Felmerült a kérdés, nem volna-e jobb, ha egy időre szüneteltetnék a Középeurópai Kupa-mérkőzéseket, vagy legalábbis más formában benyolítanák le a nemzetközi meccseket? Akkor abban maradtak, hogy május végéig megváltozhat a helyzet és a magyar-cseh sportkapcsolatok újabb felvetésének sem lesz akadálya. Ebben az ügyben mértékadó helyről szenzációs információt kaptunk.

— Az idén — mondotta informátorunk — valószínűleg elmaradnak a Középeurópai Kupa-mérkőzések, még pedig azért, mert a magyar és cseh futballcsapatok még jóideig nem találkozhatnak. A legfelsőbb sportforumnak az az álláspontja, hogy magyar futballcsapat nem utazhat Prágába és Budapesten nem fogadják a csehszlovák futballistákat. Amikor a kérdés aktuális lesz, akkor majd a Magyar Labdarúgó Szövetségének lesz a feladata, hogy a Középeurópai Kupamérkőzésekről — lemondjon. Arról van szó, hogy a magyar csapatok eleinte, ha nem kerülnek össze a cseh csapatokkal, mérkőzhetnek a Kupáért, de ahogy a cseh elleni mérkőzésre kerülne a sor, a Kupa-küzdelmekről vissza kell lépniük.

Informátorunk végül azzal fejezte be nyilatkozatát, hogy Magyarország visszalépése felborítja a Középeurópai Kupa-mérkőzéseket és a többi nemzetek is abbahagyják a küzdelmeket. Mindenesetre május végén tisztázódik a helyzet.

Megóvja a Sportul Studentesc a Kárpát F. C. ellen elvesztett NB-mérkőzését? Bucurestiből jelentik: A Sportul Studentesc tudvalevőleg szombaton 2:1 arányban elvesztette NB-mérkőzését a nagybánya Kárpát FC csapatával szemben. A bucuresti főiskolások a mérkőzés ellen óvást emelnek, mert szerintük a nagybányaiak győztes góljukat szabálytalanul érték el.

Új világrekordot szaladt 1000 yardon az amerikai Borican 2 perc 08.8 mp. tüneményesen jó idővel, legyőzve Cunninghamot, aki 2 perc 09.4 mp-t futott. Az eddigi világrekord: fedett pályán 2 perc 10.1 mp, Cunningham, nyílt pályán 2 perc 09.7 mp, Robinson. Mindkét futó tehát a nyílt pályára világrekordnál is jobbat futott. Ez a futás ugyanakkor volt, mikor Szabó Miklós szerepelt a newyorki fedett pályára versenyen. Más eredmények: egy mérföldön győzött Fenske 4 perc 11.1 mp. idővel. 2. Venzke, 3. San Romani, 600 yard: 1. Beetham 1 perc 11.3 mp, 60 yardon: 1 Walker 6.2 mp. 2. Peacock.

Cseh-Szlovákia nyerte a férfi, Németország a női csapatbajnokságot az asztali teniszvilág bajnokságokon. Kairóból jelentik: Az asztali teniszvilág bajnokságokról csak szűkszavú jelentések érkeznének. A férfi csapatvilág bajnokságot Cseh-Szlovákia csapata nyerte meg, mely a döntőben 5:1-re verte Jugoszlávia együttesét. A román csapat további mérkőzésein már jobban szerepelt, amennyiben Franciaországot 5:1-re, Görögországot 5:0-ra és Indiát 5:0-ra verte és így már ezekkel az eredményekkel is jó helyezést érhetett el. A női csapatvilág bajnokság győztese Németország lett, amelynek döntőbeli ellenfele Palesztina, egyik játékosának betegsége miatt nem jelent meg a mérkőzésen.

KÖZGAZDASÁG

A konverzió hatása a hitelszövetkezeteknél

Irta: Perjessy János

A Gazdasági és Hitelszövetkezetek Szövetségének a megalakítása 1923-ban új korszak kezdetét jelentette az erdélyi magyar hitelszövetkezetek számára. Az elmúlt tizennégy esztendő bár nem hosszú idő, a szűkreszabott keretek miatt az elmúlt idő minden mozzanatával foglalkozni nem lehet. — Egy esemény, a konverzió kezdete azonban pontosan ennek az időnek a közepére esik és mivel hatása annyira befolyásolta a szövetkezeteket jövő működésükben, hogy most, miről már ismét fejlődésük kezdetén vannak, érdemes visszapillantani és számbavenni a hatását és következményeit.

1923-tól kezdve, amikor az életképesnek számító 289 hitelszövetkezet megalakította a Szövetséget, egészen 1930-ig fejlődésük szemellátható és rohamos volt, mentes minden nagyobb zökkenőtől. A betétek állandó növekedése következtében kihelyezésük és jövedelmük is szaporodtak mindaddig, míg 1931-ben vidéken is megkezdődött a betétek tömeges felmondása és kivétele. — A hitelszövetkezeti hálózat, amely csaknem kizárólag betétek gyűmölését szolgálja és kölcsönkihelyezéssel foglalkozott, az első moratóriumi törvény megjelenése következtében hirtelen hirtelen megszűnt. Az adósságok tartozásait nem rendezték és következett egy négyéves terméketlen időszak, utána pedig a konverziós törvény, melynek következményeit hirtelen felmérni is alig lehetett.

A hitelszövetkezetek kihelyezése, mely 1924-ben 55 millió lei volt, 1930-ig 461 millió leire emelkedett, viszont a betétek ugyanezen idő alatt 43 millióról 321 millióra szaporodtak. 1931. év folyamán 4 millió leit vontak ki a hitelszövetkezetekből és ez természetesen megint a kihelyezés és jövedelmek csökkenését is. — Ez a csökkenés állandóan tartott 1934-ig, amikor a konverziós törvény következtében — tekintve, hogy a kihelyezések kb. 95 százaléka mezőgazdasági volt — 390 millió leiről 41 millió leire esett, — 141 millió lei konvertált kölcsönre alakult át, amit az adósság 2-5, illetve 17 év alatt kellett megfizessenek, — 160 millió lei mint konverziós veszteség számoltatott el, a további 50 millió lei pedig átment a visszszámítoló intézet tulajdonába és azok viselték ennek veszteségét is.

A konverziós törvény módot nyújtott a hitelintézeteknek, hogy az elszorított konverziós veszteségeket a hitelezőkre háríthassák át és a szövetkezetek éltek is ezen jogukkal annak dacára, hogy a konverziós törvény kilátásba helyezte, hogy az állam a szövetkezeteket az elszorított veszteségeket illetően kártalanítani fogja. — A legtöbb szövetkezet 30-50 százalékos kvótát ajánlott fel hitelezőinek és ilyen alapon kötötte is meg egyezségét. Nagyrészt a rendelkezésükre álló tartalékokat is felhasználták veszteségeik fedezésére, azonban az üzletrésztöket minden erejükkel védeni igyekeztek. Ez az eljárás nem volt teljes mértékben igazságos, mert hiszen legtöbbször az adósság, — akiknek tartozásait a törvény konvertálta, — voltak üzletrészteljesítők is a szövetkezeteknél. Méltányos lett volna tehát, ha az üzletrésztöke is redukáltatott volna és hogy ez sok helyen nem történt meg, annak az oka, hogy nem kívánták csökkenteni az amúgy is kicsiny alapötökét. — Hogy mennyire elégtelen volt az üzletrésztöke nagysága, arra jellemző az üzletrésztöke és kihelyezés közötti arány. Amíg 1924-ben a kihelyezés 55 millió lei volt, addig az üzletrésztöke csak a 7 millió leit érte el, viszont 1930-ban a 461 millió lei kihelyezéssel szemben csak 37 millió lei volt az üzletrésztöke összege.

Az egyezségeket a szövetkezetek a hitelezőktől (betétesek) kapott engedménnyel az 1937 év végéig a 146 millió lei konverziós veszteséget 21 millió leire lehetett csökkenteni, de ezzel a betétek is számottevő összeggel estek, mert az 1934. évi 234 millió lei betét 1937. év végéig 55 millió leire redukálódott.

Az egyezségeket a szövetkezetek azzal a feltétellel kötötték meg betétesekkel, hogy amennyiben a konverziós törvény értelmében az állam a veszteségeket részben, vagy egészen megtéríti,

azt teljesen a hitelezők kártalanítására fogják fordítani. E beígért kártalanítás azonban napról-napra késett és az 1936-ban állam és Országos Szövetkezeti központ között létrejött megállapodásnak a szövetkezetekre vonatkozó és a kártalanítással kapcsolatos feltételei olyan súlyosak voltak, hogy a 281 hitelszövetkezet közül csak kettő felelhetett meg azoknak.

A meglehetősen nagy redukciónak és mert az egyezségek szerint a csökkentett betétek után a szövetkezetek legtöbb esetben kamatot egyáltalán nem fizetnek, a betétesek teljesen elvesztették bizalmukat. A betéthevételek különösen a falusi hitelszövetkezeteknél teljesen megszűntek. 1935-ben ugyan 11 millió lei új betét szerepelt az összesített mérlegekben, de az csaknem kizárólag a városi hitelszövetkezetek betéteiből származik. A következő esztendőben már a falusi hitelszövetkezeteknek is szerepelnek ugyan új betétei, de azok nagyrészt a visszahagyott, illetve fel nem vett konverziós részletekből erednek. A falusi hitelszövetkezeteknek legnagyobb része 1937-ben kezdett kisebb-nagyobb betéteket kapni. Tekintettel a még mindig elég nagymérvű bizalmatlanságra, számottevő eredménynek mondható az új, konverzió utáni kamatozó betéteknek 3 év alatt 64 millió leire való emelkedése.

A konverzió utáni új kölcsönök is emelkedőben vannak. 1937. év végén már 92 millió leit tett ki összegük.

Nem érdektelen megállapítani azt sem, hogy a konvertált kölcsönök összege 4 év alatt 141 millió leiről 81 millió leire, tehát csaknem felére csökkent akkor, amidőn a törvény módot adott az adósságokra arra, hogy tartozásait csak 17 év alatt egyenlítsék ki.

A szövetkezetek fejlődéséről tesz tanúságot az is, hogy a 81 millió lei konverziós kihelyezéssel szemben már 93 millió lei új kölcsönre van a szövetkezeteknek, — de az új, kamatozó betétek összege is elérte már a 64 millió leit és ezáltal 9 millió leijel haladta meg a konvertált betétek összegét.

Az üzletrésztöke még nem mutat emelkedést annak dacára sem, hogy az üzletrészek kiegészítése 500 leire már kötelező. Ez annak tudható be, hogy az üzletrészes tagok általános revíziója alkalmával töröltettek mindazon tagok és azoknak befizetése, akik meghaltak, vagy a szövetkezet működési körén kívül eső területre költöztek. Az üzletrésztöke emelését, részben új üzletrészbefizetésekkel, részben a régi kiegészítésével főként azok a szövetkezetek tudták megkezdeni, amelyek nagyobb kihelyezéseket is tudtak már eszközölni.

Összegezve a fentieket, megállapítható, hogy a konverzió csak hosszú idő alatt pótolható súlyos veszteségeket okozott, de mivel a szövetkezetekre szükség van, az élni akarás már kitermelte a további fejlődés első eredményét. Egyes vidékeken azonban még hosszú, kitartó munka vár a szövetkezeti vezetőkre, hogy a szövetkezetek minden tekintetben megfelelhessenek hivatásuknak.

Negyven lei egy kiló zsir Temesváron, ahol 36 leiről márcól-holnapra ugrott fel 40 leire a fontos élelmiszer ára. A drágulást illetékes körök az exportra vezetik vissza. U. i. az utolsó három hónap alatt közel harmincezer vagon sertés ment ki Romániából külföldre, eleésorban Németországba és körülbelül ugyanannyi élő sertést is exportáltak. Ezen export mintegy hetven százaléka a Bácságból indult a külföldi piacokra. Az exportörök a Bácságból az élő sertés kilójáért 28 leit is fizetnek és így az exportra nem alkalmas disznókat a mészáros a városi fogyasztás céljára 25-27 leijért kénytelen megvásárolni. Ez az ár még drágább mint a prima minőségű sertésért a 28 lei. A vészóhídon levágva a sertés — minden költség nélkül — már 33-34 leibe kerül a mészárosnak és így könnyen érthető, hogy összes költségeit beleszámolva, a 40 leies szíron sem keres. A szarvasmarha ára éppen úgy megrágtult, mert a Németországba irányuló erős export következtében a kivitelre szánt ökör kilója előző évben 19-21 lei és ehhez mérten megrágtult a helyi fogyasztásra szánt hus is.

A magyar növénynevelés jelentőségének megfelelő keretek között vesz részt a budapesti mezőgazdasági kiállításon

Budapestről jelentik: Miként a múlt esztendőben, hasonlóképpen az idén is a magyar növénynevelés nagy anyaggal, szép összeállításban fognak szerepelni az ezévi mezőgazdasági kiállításon, saját művészies kivitelű, ügyes, tetszést hozó beosztású, nagyméretű csarnokukban. Láthatók lesznek a növénynevelés munkájának eredményei: maga a nevelített növény és a nevelített vetőmag.

A magyar növénynevelés kiállításának kettős jelentősége van. Egyrészt bizonyítást tesz arról, hogy a magyar növénytermesztés és nevelítés szakezere előbbrevitele érdekében szükség van és lesz továbbra is a növényneveléssel foglalkozó nagyobb gazdaságokra.

Az idei kiállítás egyúttal első alkalom lesz arra, hogy a magyar növénynevelés a megnagyobbított ország gazdálkodásának előtti bemutatása áldásos munkáját. De az idén kaput nyit a növénynevelés csarnoka a Felvidék növénynevelésének is, akik közül a legérdekesebbek bejelentették részvételüket. Az egyes kiállítók az eddiginél is nagyobb anyaggal és sokkal szakszerűbb bemutatással fogják tanulságossá tenni az idei növénynevelés kiállítását. A növénynevelés kiállítás rendezőbizottsága ezévi az azon fáradozik, hogy a magyar növénynevelés fejlettségének hű képét mutassa be. Szerepelni fognak a magyar minőségű búzák, rozsok, sörárpák, zabok, hatsoros minőségű szőlő, a külföldön is jól ismert magyar kukoricafajták, kender-, len-, cukor- és takarmányrépafajták; nevelített fűfélék, továbbá nevelített konyhakerti növények.

Angol tőkecsoport egy idő óta intenzív érdeklődést mutat erdélyi iparvállalatoknál befektetés céljából — a Timpul értesülése szerint.

Pezsgőbor kivitele iránt folynak a tárgyalások egy előkelő newyorki horimporcéggel. — Amennyiben a meg egyezés létrejön, újabb és nagyobb bormennyiség kerül kivitelre Romániából.

Megszerkesztik az ipartörvény végleges szövegét. Az új ipartörvény elkészítésére — mint ismeretes — a kormány a múlt év őszén bizottságot delegált, amely sorozatos üléseken állapította meg az új ipartörvény alapelveit. Az eredeti terv szerint az új ipartörvényt január 1-én akarták életbeléptetni, azonban a törvény végleges szövege nem készült el és így az ipartörvény életbe lépése halasztást szenvedett. Amint most értesülünk, a közeljövőben ismét összeül az ipartörvény elkészítő bizottság, hogy megkezdje az új ipartörvény végleges szövegének megalkotását.

Bánsági országos vásár. Temesvár. Saját tud. A városvezetés közlése szerint a temesvári tavaszi nagyvásárt március 16-án és 17-én — csütörtökön és pénteken — tartják meg. Első napon a szarvasállatok, sertések és juhok felhajtása történik, a második napon a lóvásárt tartják. A kirakodó vásár mindkét napon reggeli öt órakor kezdődik.

Apcák hirdetések

Adás-vétel

szavanként 3 lei

Spárga tövek

elsősorban minőségben kaphatók Horváth Arpad szőlőjében. Nagyvárad, Cal. Ruinelor 1. (Petőfi-u. végén).

Sekrestye csengő,

három szolamu, teljesen új, olcsón eladó. Parochia rom. cat. Josia, jud. Bihor.

Allást keres

szavanként 1 lei

Keresztény

tisztviselő hosszú irodai gyakorlattal, gyors és gépiró, pénztárkezelésben jártas, román és német nyelvtudással, garanciakepes, állást keres. — Megkeresések „Preciz munkaerő” jelzőre Rudolf Mosse, Nagyvárad, Bul. Regele Ferdinand 13. Telefon-szám 35-93.

Lakás

szavanként 3 lei

Kiadó

május elsőjére kétszobás utcai lakás. Nagyvárad, Str. Take Ionescu 41. szám.

Keresek

bérbe 2 szobás kertes magánházat, nagyállomás közelében. Cím a kiadóban.

Hülönféle

szavanként 3 lei

Középiskolai

tanulóknak tanítását elvállalja Nagyváradon végzett tanár. „Lelkiismeretes tanítás” jelzőre címetek kér a kiadóba.

Cserép

és palatető munkálatoikat jutányos árért készítenek. Burik Sándor, Nagyvárad, Str. Ingueta 1. szám.

LEGUJABB

A pozsonyi parlament kimondotta Szlovákia elszakadását Csehországtól

Kikiáltotta az önálló Szlovákiát. — A prágai kormánynak 24 órai határidő alatt kell határoznia, hogy elfogadja-e a szlovák parlament döntését

Bécsből jelentik: A bécsi rádió kedden délben egy órakor szlováknyelvű híradásában bejelentette, hogy a pozsonyi szlovák országgyűlés kedden délben pontosan félezer órakor kimondotta az elszakadást Csehországtól és kikiáltotta az önálló Szlovákiát.

Pozsonyból kedden délben egy órakor (közép-európai idő szerint 12 órakor) érkezett távirat: A szlovák parlament kedden délelőtt 10 órakor ült össze történelmi jelentőségű ülésére. A parlament ülése a nyilvánosság teljes kizárásával folyt és szigorúan bizalmas jellegű. Már jóval 10 óra előtt megjelentek a parlament épülete előtt a Hlinka-gárda felfegyverzett csapatai, valamint a német Nemzeti Szocialista Párt fegyveres osztagai és teljesen körülvették a parlament épületét. A történelmi jelentőségű ülésen egyébként Tiso volt miniszterelnök is megjelent, aki kedden reggel repülőgépen érkezett vissza Berlinből.

Londonból jelentik: A Daily Mail azt írja, hogy a cseh központi kormány 24 óra időt kapott arra, hogy a Szlovákia függetlenségének kikiáltása után elismerje Szlovákia függetlenségét. Ellenkező esetben Németország beavatkozik a viszályba.

Az önálló Szlovákia első kormányának névsora.

Ugyanakkor megalakult az önálló Szlovákia új kormánya is. Miniszterelnök dr. Tiso József lett, helyettese dr. Tuksa Béla tanár. Az új önálló szlovák kormányban tárcát vállaltak: Sidor Károly, Durcsánszky és Fritz volt miniszterek, valamint Sivák volt miniszterelnök is. Az új külügyminiszter Durcsánszky, míg az új hadügyminiszter pedig Csatlós tábornok.

A Szlovák Diéta egyelőre nem döntött az államfő személyére vonatkozóan. Szó van arról, hogy az idevonatkozó új alkotmánytörvény megalkotása után a miniszterelnöki és államfői méltóságot egy személyben fogják egyesíteni.

Francia és angol érdektelenség.

Párizsból jelentik: A francia sajtó egykedvűen tárgyalja a cseh-szlovákiai eseményeket és a lapok írják, hogy nem lehet a szlovákokat megakadályozni függetlensége kimondásában.

— Különben — írják a lapok — sem az angol, sem a francia kormányt nem érdeklik közönségesül a cseh-szlovákiai események, amelyek

csak igazolják a nyugati nagyhatalmak müncheni magatartását.

A londoni Times is ebben az értelemben ír. Azt írja, hogy Angliát nem terheli semmi különös kötelezettség, amely bármiféle eljárásra kényszerítené a cseh-szlovákiai eseményekkel kapcsolatban.

Magyar-cseh összetűzések a ruszinszkói határon

Egy magyar katonai osztag bevonult a ruszinszkói Orhegyalja községbe. — Határharc Ungvár közelében

Munkácsról jelentik: A magyar-cseh határon kedden a kora reggeli órákban a cseh katonaság váratlanul megtámadott egy magyar katonai őrzőparódit. A magyar katonai osztag felvette a tűzharcot és a támadó csehekét visszazorította. Elfogták a lövöldözőket, majd üldözni kezdték a csehekét. A csehek Orhegyalja irányában menekültek. A magyar katonai osztag bevonult Orhegyalja. Ez a község már Kárpátalja területére esik. A harc lapunk zártkörűen még folyik.

Ungvárról jelentik: Az Ungvár melletti Ungdarócson súlyos határincidens történt. A demarkációs vonalat jelentő országúton egy magyar határőrszakasz táborozott. A csehek rajtaütés-szerűen megtámadták a határőrszakaszt. A határőrszakasz azonban a támadást visszaverte. A csehek még kétízben ismételték meg támadásukat, de hiába. Nagydobrony községtől délre kedden reggel egy szakasz cseh katonaság megtámadta a magyar határőrséget. A magyarok itt is erőiesen visszaverték a támadást. A harc még a késő reggeli órákban is tartott.

Munkácsról jelentik: A cseh esendőrök éjszakánként átesúznak a magyar határon és magukkal hurcolnak magyar állampolgárokat. Mun-

Kitűnő ájtatossági kalauz a hívek számára az

ÉGI LANT

című imádságos és énekeskönyv. Az 500 oldalas, 379 éneket tartalmazó, finom, erős papírra nyomott izléses egész vászonkötésű imádságos könyv ára mindössze csak 90 lei. Viszonteladónak kedvezmény.

Hat bombarobbanás Pozsonyban. Felgyújtották a bolsevistaellenes kiállítást.

Pozsonyból jelentik: Pozsonyban hétfőn este néhány óra leforgása alatt hatízben bomba robbant. Bombát dobtak a városháza épületére is. A robbanás következtében két ember meghalt. További részletek nem ismeretesek. A bolsevista-ellenes kiállítást felgyújtották. Malacka közelében kommunista gyújtogatók felgyújtották a német erdészek házeit. Az erdészlakok tüze egészen Modorig ellátszik. Stangernben egy német szállodatulajdonost agyonlőttek. A cseh kommunisták több helyen kézigránátot dobtak olyan házakra, ahol a bécsi rádió híreit hallgatták.

kás katonai helyőrségparancsnoka intézkedett, hogy a lakosság nyugalmát biztosítsa.

Aggasztó hírek a ruszinszkói magyar lakosság bántalmazásáról.

Ungvárról jelentik: Ruszinszkóból olyan hírek érkeznek, hogy a cseh katonaság és az ukrán bandák erőszakos módon bántalmazzák a magyar lakosságot. Nagyszőlősről, Rilkeről, Szolyvárol, Perecsényből és a Lengyelország felé eső vidékről aggasztó hírek érkeznek. Kis-Beleznán kihírdették az ostromállapotot. A cseh katonaság a román-cseh határ közelében is erőszakoskodik és kíméletlenül jár el.

Magyar vezető emberek letartóztatása a Szepeességben.

Kassáról jelentik: A Szepeességben a cseh esendőrök és katonaság erőszakos intézkedéseket kezdett a magyar lakosok ellen. Gróf Csáky Mihályt, a szlovákiai magyarság kulturális egyesületének vezetőjét letartóztatták. Hasonlóképpen letartóztatták gróf Csáky Gusztáv földbirtokost és Kopasz Gusztávot, a löcsei Magyar Keresztény Szocialista Párt volt vezetőjét.

Aknaszlatinán a sóbányában dolgozó munkások az utóbbi időben alig kaptak fizetést és egy héten már csak két nap dolgozhatnak. Ilosván a lakosság élelmiszerkészleteit mind felemészítette a cseh katonaság. Ilosva éhező családjai a szomszéd községekbe vándoroltak.

Óriási vihar dühöng a Fekete-tengeren

Bucuresti. Saját tud. A Fekete-tengeren óriási vihar dühöng. Ótméteres hullámok csapnak a kikötő-parra és lehetetlenné tesznek minden hajóközlekedést. Egész Dobrudzsára és az egész partvidékre kiterjedt a hóvihar, amely egyébként Moldovában, Besszarábiában és Munteniában mindenütt nagyerejű volt.

HÓVIHAR BUCURESTIBEN

Bucuresti. Saját tud. Hétfőn este hóvihar kezdődött a fővárosban. Éjjel után a hőmérséklet 2-3 fok minusz alá süllyedt, úgy hogy reggelre vastag hóréteg fedte a várost.

Palesztinában kiujultak az arab fölkelők zavargásai

Haifából jelentik: Az utóbbi napok során ismét hevesen kiujultak a zavargások egész Palesztina területén. Nazareth piacán sortűzet adtak le a zavargókra. Hárman súlyosan megsebesültek. Kairinban, Balad-Arrubában és Rihanyában az angol csapatok vizsgálatot folytattak. A vizsgálat során négy felkelőt agyonlőttek és 15-öt súlyosan megsebesítettek. A büntető expedíció sokakat tartóztatott, akik az arabok között ellenállottak a házkutatást rendező angol katonaságnak. Az angolok a házkutatások során óriási mennyiségű fegyvert és lőszert találtak.

Haifában és Akrában Cehadi arab terrorista vezér agyonlövésére miatt az arab lakosság tüntetést rendezett és általános sztrájkot hirdetett ki. Egyedül a közhivatalokban folyik a munka, az üzletek nagyrésze lehúzta rendőnyeit. Jeruzsálemben öt letartóztatott arab leütötte 5-reit és

kiakart törni börtönéből. A börtön őrsége egyet a szökevények közül agyonlőtt, kettőt elfogott, míg kettőnek sikerült megszöknie. A jeruzsálemi hadbírószék két kiskorú arabot gyilkosságban való bűnrészességért súlyosan elítélt.

Ammanból jelentik: A palesztinai határ közelében formaszerű harc fejlődött ki egy transzjordániai angol különítmény és a felkelő arabok között. A különítménynek bombavető repülőgépek is segítettek.

Az angol gyarmati hadsereg tisztogató akciója teljes erővel folyik. A hegyek közé menekült arab felkelők eddig 35 embert vesztek és közülük több mint hatvanan megsebesültek. Az angolok soraiból Mac Adam hadnagyot és 4 katonát terített le az arabok golyói. 3 angol repülőgépet az arabok puskatüze leszállásra kényszerített.